

374 00684

ม 391 ข

ย.3

บทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
ตามทัศนะของบุคลากรศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

ปริญญานิพนธ์

ของ

ธวัช ขลาวัณย์

- 5 ต.ค. 2534

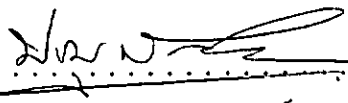
เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตร ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

กันยายน 2533

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

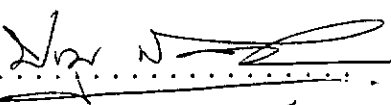
คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
การศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

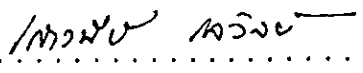
.... ประธาน
(รศ.ดร.ปฐม นิคมานนท์)

.... กรรมการ
(นายชาติชาตรี โยสีดา)

คณะกรรมการสอบ

.... ประธาน
(รศ.ดร.ปฐม นิคมานนท์)

.... กรรมการ
(นายชาติชาตรี โยสีดา)

.... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผศ.ดร.เสาวนีย์ เลวลือ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศ.ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่ 19... เดือน ...ตุลาคม... พ.ศ 2533

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงด้วยดี จากความอนุเคราะห์อย่างยิ่งของ
รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม นิคมานนท์ อาจารย์ชาตชาตรี โยสีดา และ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวนีย์ เลวลีย์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และ
ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่อง นับตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนแล้วเสร็จ ผู้วิจัย
ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ดร.สวัสดี ตี๋ชื่น ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอก
โรงเรียนจังหวัดมหาสารคาม ดร.ชลทิพย์ เอี่ยมสำอางค์ และ
ดร.สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ นักวิชาการศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน ที่ได้ให้
ความอนุเคราะห์ เป็นผู้เชี่ยวชาญ ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ และ
ดร.ไพฑูรย์ โพธิ์สาร ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด หัวหน้าฝ่าย
บริหารทั่วไป และเจ้าหน้าที่งานนิเทศติดตามผลและประเมินผล ของศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียนทุกจังหวัด ที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

คุณค่าอันพึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณ
บิดา มารดา ครู อาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน ซึ่งได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้
ทั้งหลายทั้งปวงแก่ผู้วิจัย

ธวัช ชลาวัณย์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	5
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	5
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
ความเป็นมาของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด.....	10
บทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด.....	12
บริการด้านการศึกษานอกโรงเรียนของ	
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด.....	15
การเปลี่ยนแปลงบทบาทและโครงสร้างของ	
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด.....	21
บทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษา	
นอกโรงเรียนจังหวัด พ.ศ. 2531.....	23
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	33
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	33
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	35

บทที่	หน้า
3	
การเก็บรวบรวมข้อมูล	37
การวิเคราะห์ข้อมูล	38
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	39
4	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42
ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	42
ตอนที่ 2 ทักษะของกลุ่มตัวอย่างจำแนกเป็นรายข้อ	44
ตอนที่ 3 เปรียบเทียบทักษะของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มงาน	61
ตอนที่ 4 ทักษะและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของกลุ่มตัวอย่าง	64
5	
สรุปผลอภิปรายและข้อเสนอแนะ	67
ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	68
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	68
ตัวแปรสำหรับการศึกษาค้นคว้า	68
การเก็บรวบรวมข้อมูล	69
การวิเคราะห์ข้อมูล	69
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	70
อภิปรายผล	72
ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้	77
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป	77
บรรณานุกรม	79
ภาคผนวก	83
ประวัติผู้วิจัย	95
บทคัดย่อ	97

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	35
2 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง.....	42
3 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีต่อกลุ่มงานบริหาร.....	45
4 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีต่อกลุ่มงานวิชาการ.....	52
5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีต่อกลุ่มงานปฏิบัติการ.....	57
6 ค่าสถิติพื้นฐานและการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย.....	62
7-9 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่.....	63
10 ทศนะและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของกลุ่มตัวอย่าง.....	65

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เป็นหน่วยงาน ที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือ จังหวัด ในการให้บริการงานการศึกษาโรงเรียน ส่งเสริม ประสานงาน และให้ความช่วยเหลือแก่หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชน ตลอดจนจัดการศึกษานอกโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ ตามความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่น

ในระยะเริ่มแรกของการจัดตั้ง ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนั้นได้ ดำเนินการตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. 2524 โดยกำหนดให้ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมีหน้าที่ บริหารการศึกษานอกโรงเรียนทุกรูปแบบ จัดทำแผน และโครงการปฏิบัติการ สำรวจ ส่งเสริม สนับสนุน ประสานงานให้ความร่วมมือ อุดหนุน และการให้บริการศึกษา ดำเนินการเกี่ยวกับห้องสมุด การศึกษาสายสามัญ และการศึกษาสายอาชีพ ควบคุม ดูแล ตรวจสอบ ติดตามและรายงานการศึกษา จัดฝึกอบรม ประชุม สัมมนา เจ้าหน้าที่คณะกรรมการดำเนินงานระดับชุมชน หรือท้องถิ่น ให้การศึกษารวมแก่ประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน และ ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย เกี่ยวกับงานการศึกษานอกโรงเรียน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2526 : 8)

จากหน้าที่ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดดังกล่าว กรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้กำหนดโครงสร้างบุคลากรของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ออกเป็น 6 ฝ่าย ตามลักษณะงานดังนี้ คือ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายแผนงานและโครงการ ฝ่ายการศึกษาสายสามัญ ฝ่ายการศึกษาสายอาชีพ ฝ่ายพัฒนาและฝึกอบรม และฝ่ายการศึกษามวลชน

โครงสร้างบุคลากรทั้ง 6 ฝ่ายเป็นโครงสร้างที่กรมการศึกษานอกโรงเรียน ประกาศใช้สำหรับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดทุกจังหวัด ตั้งแต่ พ.ศ. 2524

นอกจากนั้นกรมการศึกษานอกโรงเรียนยังมอบอำนาจให้ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดทุกจังหวัด แบ่งลักษณะการปฏิบัติงานของฝ่ายต่าง ๆ ออกไปเป็นงานหรือ แผนกวิชาตามความจำเป็นของแต่ละจังหวัด โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากกรม การศึกษานอกโรงเรียน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2526 : 8)

บทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด พ.ศ. 2524 ตามที่กล่าวมา ได้รับการปฏิบัติมาจนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2531 ซึ่ง สภาวะการจัด การศึกษานอกโรงเรียน ได้เปลี่ยนแปลงไป ทำให้โครงสร้างเดิมที่มีอยู่ไม่สอดคล้อง กับขอบข่ายของงานที่ขยายออกไป จึงได้มีการทบทวนในเรื่องนี้ตั้งแต่วันที่ 1 พ.ศ. 2531 จึงได้มีการปรับบทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนขึ้นใหม่โดยปรับ จากการแบ่งโครงสร้างบุคลากรแต่เดิมซึ่งแบ่งเป็น 6 ฝ่าย มาเป็นโครงสร้างใหม่ โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มงาน คือ กลุ่มงานบริหาร กลุ่มงานวิชาการ และกลุ่มงาน ปฏิบัติการ แต่ละกลุ่มงานแยกออกเป็นฝ่ายและงาน ดังต่อไปนี้

1 กลุ่มงานบริหาร ประกอบด้วย 3 ฝ่าย 9 งาน คือ ฝ่ายบริหารทั่วไป มีหน้าที่รับผิดชอบงานสารบรรณ งานประชาสัมพันธ์ งานบุคลากร งานสวัสดิการ และ กิจกรรมพิเศษ ฝ่ายการเงินและบัญชีมีหน้าที่รับผิดชอบงานการเงิน งานบัญชี ฝ่าย อาคารสถานที่และพัสดุครุภัณฑ์ มีหน้าที่รับผิดชอบงานพัสดุและครุภัณฑ์ งานอาคาร สถานที่ และงานยานพาหนะ

2 กลุ่มงานวิชาการ ประกอบด้วย 4 ฝ่าย 10 งาน คือ ฝ่ายแผนงาน และโครงการ มีหน้าที่รับผิดชอบงานแผนงาน และโครงการ งานสถิติข้อมูลและ รายงาน ฝ่ายติดตามผลและประเมินผล มีหน้าที่รับผิดชอบงานนิเทศติดตามผล และ ประเมินผล งานมาตรฐานการศึกษา งานโครงการพิเศษ ฝ่ายพัฒนาการศึกษานอก โรงเรียน มีหน้าที่รับผิดชอบงานพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน งานพัฒนา บุคลากร งานแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียน ฝ่ายทะเบียนและวัดผลการศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบงานทะเบียนการศึกษาสายสามัญและงานทะเบียนการศึกษาสายอาชีพ

3 กลุ่มงานปฏิบัติการ ประกอบด้วย 5 ฝ่าย 13 งาน คือ ฝ่ายการศึกษา

สายอาชีพ มีหน้าที่รับผิดชอบงานฝึกอาชีพ งานส่งเสริมอาชีพ ฝ่ายการศึกษาพื้นฐาน มีหน้าที่รับผิดชอบงานการศึกษาขั้นพื้นฐานงานการศึกษาต่อเนื่อง ฝ่ายบริการข่าวสาร ข้อมูล มีหน้าที่รับผิดชอบงานห้องสมุดประชาชน งานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน และแหล่งความรู้ งานโสตทัศนศึกษา และงานนิทรรศการ งานส่งเสริมวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม ฝ่ายส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิต มีหน้าที่รับผิดชอบงานกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิต งานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม งานนันทนาการ กีฬาและลูกเสือ ฝ่ายการศึกษาทางสื่อสารมวลชน มีหน้าที่รับผิดชอบงานวิทยุการศึกษาประชาชน และงานโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

สำหรับบทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ตามโครงสร้างใหม่นี้ ได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ออกเป็น 9 ประการ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2531:4-5) คือ

- 1 บริหารการศึกษานอกโรงเรียนทุกรูปแบบทั้งในด้านสายสามัญ สายอาชีพ และการบริการข่าวสารข้อมูล
- 2 จัดทำแผนและโครงการการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียน
- 3 สำรวจ ส่งเสริม สนับสนุน ประสานงาน ให้ความร่วมมือ อดทน และให้บริการการศึกษานอกโรงเรียน
- 4 ควบคุม ดูแล ตรวจสอบ นิเทศ ติดตามผลและรายงานผลการดำเนินงาน การศึกษานอกโรงเรียน
- 5 ประเมินมาตรฐาน วัตถุประสงค์ ประเมินผล และ ออกหลักฐานการศึกษานอกโรงเรียน
- 6 ดำเนินการเกี่ยวกับห้องสมุด ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านหรือตำบล การศึกษาสายสามัญ
- 7 ฝึกอบรมประชุม สัมมนาเจ้าหน้าที่ คณะกรรมการดำเนินงานระดับชุมชน หรือท้องถิ่นหรือบุคคลอื่นใดในลักษณะเดียวกัน
- 8 ให้ความศึกษา อบรมแก่ประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน

9 ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย เกี่ยวกับงานการศึกษานอกโรงเรียน

การดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ตามแนวทางที่ปรับปรุงใหม่นี้ เป็นการขยายเครือข่ายการปฏิบัติงานให้แผ่กว้างในระดับชุมชนมากขึ้น ทั้งในด้านการวางแผน การประสานงานส่งเสริม และสนับสนุนกิจกรรม การศึกษา นอกโรงเรียนทุกกิจกรรม เพื่อให้สามารถสนองตอบนโยบายของ กรมการศึกษา นอกโรงเรียน และสอดคล้องกับลักษณะงานการศึกษานอกโรงเรียนยิ่งขึ้น

บทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด พ.ศ. 2531 นี้ เป็นเรื่องใหม่ อาจนำความสับสนยุ่งยากให้แก่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ในระยะแรกได้ อย่างไรก็ตามการปรับบทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนจังหวัดใหม่นี้ เป็นที่คาดหวังว่า จะทำให้การดำเนินงานการศึกษา นอกโรงเรียน ให้แก่ประชาชนในแต่ละจังหวัด มีความคล่องตัวและเกิดประสิทธิภาพ มากขึ้น แต่ยังคงการศึกษาถึงความเหมาะสม เกี่ยวกับบทบาทและโครงสร้างของ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดว่า เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความต้องการ ของผู้นำไปใช้คิด เจ้าหน้าที่ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมากน้อยเพียงใด ผู้วิจัยเห็นว่า หากได้มีการศึกษาค้นคว้า โดยการสอบถามความคิดเห็นจากเจ้าหน้าที่ ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดโดยตรง ก็จะช่วยให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ประกอบการวางแผน การดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มี 2 ประการคือ

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของบุคลากรศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเกี่ยวกับ บทบาทและโครงสร้างที่ปรับปรุงใหม่ในปี พ.ศ. 2531 ที่แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มงาน คือ กลุ่มงานบริหาร กลุ่มงานวิชาการ และกลุ่มงานปฏิบัติการ แล้วแยกเป็นฝ่าย ต่าง ๆ ว่ามีความเหมาะสม และสอดคล้อง กับลักษณะการดำเนินงาน ในสภาพ ปัจจุบันเพียงใด

2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป และเจ้าหน้าที่งานนิเทศติดตามผล และประเมินผลศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เกี่ยวกับบทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดตามที่ปรับปรุงใหม่

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

เนื่องจาก บทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ที่ได้ปรับปรุงใหม่ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดสถานศึกษาสังกัด กรมการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. 2531 นี้ ยังอยู่ในระยะเริ่มแรกของการนำไปใช้ จึงยังไม่อาจมั่นใจได้ว่า มีความเหมาะสมและทำให้การปฏิบัติงานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นมากนักน้อยเพียงใด ดังนั้น ข้อมูลที่ได้จากความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ที่เป็นฝ่ายปฏิบัติ โดยตรงจากการศึกษาครั้งนี้จึงสามารถนำมาใช้ประกอบการวางแผน เพื่อพัฒนาบทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ให้สามารถดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อันจะมีผลทำให้สามารถจัดบริการการศึกษานอกโรงเรียนให้แก่กลุ่มเป้าหมายได้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. เนื้อหาในการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มุ่งศึกษาทัศนะของบุคลากรของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เกี่ยวกับบทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่ได้ปรับปรุงใหม่ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดสถานศึกษาสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. 2531 ซึ่งแบ่งโครงสร้างของการดำเนินงานออกเป็น 3 กลุ่มงานคือ บริหาร วิชาการ และปฏิบัติการ โดยแต่ละกลุ่มงานมีหน้าที่ ความรับผิดชอบงานต่างๆดังต่อไปนี้

- 1) กลุ่มงานบริหาร ประกอบด้วย 3 ฝ่าย แยกเป็น 9 งานคือ (1) ฝ่ายบริหารทั่วไป มีหน้าที่รับผิดชอบงานสารบรรณ งานประชาสัมพันธ์ งานบุคลากร งานสวัสดิการ และกิจกรรมพิเศษ (2) ฝ่ายการเงินและบัญชี มีหน้าที่รับผิดชอบ งาน

การเงิน งานบัญชี (3) ฝ่ายอาคารสถานที่และพัสดุครุภัณฑ์ มีหน้าที่รับผิดชอบ งานพัสดุและครุภัณฑ์ งานอาคารสถานที่ งานยานพาหนะ

2) กลุ่มงานวิชาการ ประกอบด้วย 4 ฝ่าย แยกเป็น 10 งาน คือ

(1) ฝ่ายแผนงานและโครงการมีหน้าที่รับผิดชอบงานแผนงานและโครงการ งานสถิติข้อมูลและรายงาน (2) ฝ่ายติดตามผล และประเมินผลมีหน้าที่รับผิดชอบ งานนิเทศติดตามผลและประเมินผล งานมาตรฐานการศึกษา งานโครงการพิเศษ (3) ฝ่ายพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน มีหน้าที่รับผิดชอบ งานพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน งานพัฒนาบุคลากรและองค์กร งานแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียน (4) ฝ่ายทะเบียนและวัดผลการศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบ งานทะเบียนการศึกษา สายสามัญและงานทะเบียนการศึกษายาอาชีพ

3) กลุ่มงานปฏิบัติการ ประกอบด้วย 5 ฝ่าย แยกเป็น 13 งาน คือ

(1) ฝ่ายการศึกษาสายอาชีพ มีหน้าที่รับผิดชอบงานฝึกอาชีพ งานส่งเสริมอาชีพ (2) ฝ่ายการศึกษาพื้นฐาน มีหน้าที่รับผิดชอบงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน งานการศึกษาต่อเนื่อง (3) ฝ่ายบริการข่าวสารข้อมูล มีหน้าที่รับผิดชอบงานห้องสมุดประชาชน งานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน และแหล่งความรู้ งานโสตทัศนศึกษา และงานนิทรรศการ งานส่งเสริมวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม (4) ฝ่ายส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิต มีหน้าที่รับผิดชอบงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต งานส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม งานนันทนาการ กีฬาและลูกเสือ (5) ฝ่ายการศึกษาทางสื่อสารมวลชน มีหน้าที่รับผิดชอบงานวิทยุทางการศึกษาประชาชน และงานโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

2. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดทั่วประเทศ จำนวน 72 จังหวัด ซึ่งแยกเป็น 3 ระดับ คือ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด 72 คน หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป จำนวน 72 คน เจ้าหน้าที่งานนิเทศติดตามผล และประเมินผล จำนวน 72 คน รวมประชากรซึ่งเป็นบุคลากรทั้ง 3 กลุ่ม มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 216 คน

3. ตัวแปรสำหรับการศึกษาค้นคว้า

ก ตัวแปรต้น ในการศึกษาครั้งนี้กำหนดตัวแปรต้นไว้ 3 ตัวแปร คือ

1) ตำแหน่งของบุคลากรซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่

- (1) ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
- (2) หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป
- (3) เจ้าหน้าที่งานนิเทศติดตามผล และประเมินผล

2) คุณวุฒิทางการศึกษา ได้แก่ คุณวุฒิทางการศึกษาของบุคลากรศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

- (1) ต่ำกว่าปริญญาตรี
- (2) ปริญญาตรี
- (3) สูงกว่าปริญญาตรี

3) ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง แบ่งระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของบุคลากรศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

- (1) ต่ำกว่า 3 ปี
- (2) ระหว่าง 3-5 ปี
- (3) มากกว่า 5 ปี

ข ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะของบุคลากรทั้ง 3 ระดับ เกี่ยวกับบทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ที่แยกเป็น 3 กลุ่มงาน คือ กลุ่มงานบริหาร กลุ่มงานวิชาการ และกลุ่มงานปฏิบัติการ

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ทั้ง 3 ระดับ ที่มีตำแหน่งคุณวุฒิทางการศึกษา และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีทักษะต่อบทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด พ.ศ. 2531. ไม่แตกต่างกัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้ความหมายของคำ หรือข้อความที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นที่เข้าใจ

ตรงกัน จึงได้กำหนดความหมายของคำบางคำที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. บทบาทของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด หมายถึง อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ซึ่งกำหนดขึ้นตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย การจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. 2531

2. โครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด หมายถึง การแบ่งหน้าที่และรับความรับผิดชอบ การดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. 2531 โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มงาน คือ

1) กลุ่มงานบริหาร หมายถึงการจัดกลุ่มงานของ ศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียนจังหวัด ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ งานสารบรรณ งานประชาสัมพันธ์
งานบุคลากร งานสวัสดิการและกิจกรรมพิเศษ งานการเงิน งานบัญชี งานพัสดุ
ครุภัณฑ์ งานอาคารสถานที่ และงานยานพาหนะโดยแบ่งออกเป็นฝ่ายดังนี้ คือ ฝ่าย
บริหารทั่วไป ฝ่ายการเงินและบัญชี ฝ่ายอาคารสถานที่และพัสดุครุภัณฑ์

2) กลุ่มงานวิชาการ หมายถึง การจัดกลุ่มงาน ของศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียนจังหวัด ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ งานแผนงาน และโครงการ งานสถิติ
ข้อมูลและรายงาน งานนิเทศติดตามผลและประเมินผล งานมาตรฐานการศึกษา
งานโครงการพิเศษ งานพัฒนากิจการการศึกษานอกโรงเรียน งานพัฒนาบุคลากร
และองค์กร งานแนะแนวการศึกษานอกโรงเรียน งานทะเบียนการศึกษาสายสามัญ
และงานทะเบียนการศึกษาสายอาชีพ โดยแบ่งออกเป็น 4 ฝ่าย คือ ฝ่ายแผนงาน
และโครงการ ฝ่ายติดตามผล และประเมินผล ฝ่ายพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน
และฝ่ายทะเบียนและวัดผลการศึกษา

3) กลุ่มงานปฏิบัติการ หมายถึง การจัดกลุ่มงานของศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียนจังหวัด ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ งานฝึกอาชีพ งานส่งเสริมอาชีพ งาน
การศึกษาก่อนพื้นฐาน งานการศึกษาค้นคว้า งานห้องสมุดประชาชน งานที่อ่านหนังสือ

และแหล่งความรู้ งานโสตทัศนศึกษา และนิทรรศการงานส่งเสริมวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม งานกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิต งานส่งเสริมศิลปและวัฒนธรรม งานนันทนาการ กีฬา และลูกเสือ งานวิทยุการศึกษาประชาชน และงานโทรทัศน์เพื่อการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 5 ฝ่าย คือ ฝ่ายการศึกษาสายอาชีพ ฝ่ายการศึกษาระดับพื้นฐาน ฝ่ายบริการข่าวสารข้อมูล ฝ่ายส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิต และฝ่ายการศึกษาทางสื่อสารมวลชน

3. ทัศนะ หมายถึง ความคิดเห็นของบุคลากร 3 ระดับ ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป และเจ้าหน้าที่งานนิเทศติดตามผล และประเมินผล ที่มีต่อบทบาทและโครงสร้าง ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด พ.ศ. 2531 ใน 3 กลุ่มงาน คือ กลุ่มงานบริหาร กลุ่มงานวิชาการ และกลุ่มงานปฏิบัติการ

4. บุคลากรศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ในการศึกษาครั้งนี้ หมายถึงบุคลากรของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด 3 ระดับ ซึ่งเป็นผู้ให้ความคิดเห็นในการตอบแบบสอบถามในการวิจัย คือ

1. ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
2. หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป
3. เจ้าหน้าที่งานนิเทศติดตามผล และประเมินผล

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า ได้นำเสนอเป็น 5 หัวข้อเรียงตามลำดับ ดังนี้

1. ความเป็นมาของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
2. บทบาทและหน้าที่ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดตามโครงสร้างเดิม (พ.ศ. 2524)
3. บริการด้านการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
4. การเปลี่ยนแปลงบทบาท และโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
5. บทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด พ.ศ. 2531

ความเป็นมาของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

นับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการจัดการศึกษาในรูปแบบโรงเรียน ตามแบบตะวันตกขึ้นเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2413 โดยจัดในรูปแบบโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อมุ่งฝึกประชาชนให้อ่านออกเขียนได้เพื่อรับราชการเป็นต้นมา จนถึงปี พ.ศ. 2480 รัฐบาลได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการจัดการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อบริการแก่กลุ่มประชากรผู้ไม่รู้หนังสืออายุตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป ซึ่งในขณะนั้น มีถึงร้อยละ 68.8 ของจำนวนพลเมืองทั้งสิ้น กองการศึกษาผู้ใหญ่จึงได้ถือกำเนิดขึ้นมาในปี พ.ศ. 2483 เพื่อทำหน้าที่หลักในการแก้ไขปัญหาการไม่รู้หนังสือของประชาชนโดยตรง (กรมสามัญศึกษา. 2521 : 1)

ระหว่างที่กองการศึกษาผู้ใหญ่เป็นผู้รับผิดชอบงานการศึกษานอกโรงเรียนอยู่ก่อนจะมีการประกาศจัดตั้งกรมการศึกษานอกโรงเรียนนั้น กองการศึกษาผู้ใหญ่มี

วัตถุประสงค์เด่นชัด ในการรณรงค์ให้ผู้ใหญ่ที่ไม่รู้หนังสือ ได้รับการศึกษาจนอ่านออกเขียนได้ และเพื่อสนองวัตถุประสงค์ดังกล่าว ในปี พ.ศ. 2486 รัฐบาลร่วมกับองค์การเอกชนต่าง ๆ ได้รณรงค์เพื่อให้ผู้ใหญ่ได้รู้หนังสือขึ้นอย่างจริงจังทั่วประเทศเป็นครั้งแรก (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2531:3) นอกจากการรณรงค์ให้ผู้ใหญ่ได้รู้หนังสือจนถึงขั้นอ่านออกเขียนได้แล้ว รัฐบาลยังได้ออกพระราชกำหนดส่งเสริมการรู้หนังสือ ซึ่งมีบทบังคับไว้ตอนหนึ่งว่า "คนไทยทุกคนที่มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึง 45 ปีบริบูรณ์ ซึ่งไม่รู้หนังสือไทยในวันที่ 1 มกราคม ของปีใดไม่สามารถอ่านและเขียนหนังสือได้ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ต้องเสียค่าบำรุงการศึกษาสำหรับปีนั้น จนกว่าจะรู้หนังสือตามมาตรฐานดังกล่าว หรือ อายุครบ 45 ปี" (ราชกิจจานุเบกษา 2486:1084) แต่กฎกระทรวงดังกล่าว ต้องถูกยกเลิกไปในปี 2488 เนื่องจากเกิดภาวะสงครามโลกครั้งที่ 2 ต่อมาเมื่อสงครามโลกครั้งที่ 2 สงบลง จึงได้มีการฟื้นฟูการศึกษาผู้ใหญ่ขึ้นใหม่ โดยได้ขยายขอบข่ายของงานการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญออกไป คือ ขยายจากการศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรีขึ้นพื้นฐานจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย จัดอาชีวศึกษาผู้ใหญ่ประจำที่ และเคลื่อนที่หลักสูตร 3 เดือน 6 เดือน จัดห้องสมุดประชาชน และการจัดหน่วยโสตทัศนศึกษาเพื่อประชาสัมพันธ์งานของรัฐ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2531:3)

ขณะที่กองการศึกษาผู้ใหญ่ ได้ขยายขอบข่ายของงานให้กว้างขวาง เพื่อนำบริการการศึกษาสู่ประชาชนในส่วนภูมิภาคให้มากขึ้นก็ประสบกับปัญหาด้านวิชาการอยู่บ้างกล่าวคือ การดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรการอบรมวิทยากร และการผลิตเอกสารทุกประเภท โดยส่วนกลางยังเป็นผู้ดำเนินการทั้งสิ้นทำให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการให้กับภูมิภาคได้อย่างแท้จริง (กษมา วรวรณ ๓ อยู่ธยา 2521 : 17) นอกจากประสบปัญหาทางด้านวิชาการดังกล่าวแล้ว กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในหลายรูปแบบ เช่น การจัดกลุ่มสนใจ การสอนวิชาชีพ งานโสตทัศนศึกษา ต่างกระจัดกระจาย ขาดความเป็นเอกภาพ บางกิจกรรมอยู่ในความดูแลของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด บางกิจกรรมอยู่ในความดูแลของหน่วยฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ การ

ให้บริการแก่ประชาชน จึงมีลักษณะต่างคนต่างทำ เกิดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงาน กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาและข้อขัดข้องเหล่านี้ จึงได้ประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยศูนย์การศึกษาประชาชนจังหวัด พ.ศ. 2518 ขึ้น เพื่อให้การจัดการศึกษานอกโรงเรียนในแต่ละจังหวัด เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น จากระเบียบดังกล่าว ศูนย์การศึกษาประชาชนจังหวัด จึงได้รับการจัดตั้งขึ้นโดยรวมงานการศึกษานอกโรงเรียนที่กระจัดกระจายกันอยู่ ให้รวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2531:466) ในระยะเริ่มแรก ศูนย์การศึกษาประชาชนจังหวัด อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของกองการศึกษาผู้ใหญ่ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ศูนย์การศึกษาประชาชนจังหวัดอุบลราชธานี เป็นศูนย์การศึกษาประชาชนแห่งแรกที่จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2518 ภายหลัง มีการจัดตั้งที่จังหวัดอื่น ๆ อีกหลายแห่ง

ต่อมาเมื่อวันที่ 29 เมษายน 2523 ได้มีการเปลี่ยนแปลงชื่อศูนย์การศึกษาประชาชนจังหวัดเป็นศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะการปฏิบัติงาน หลังจากนั้น กระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศจัดตั้งศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เพิ่มขึ้นเรื่อยๆจนครบทุกจังหวัด ในปี พ.ศ. 2530 ปัจจุบัน มีศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด รวมทั้งสิ้น 72 แห่ง มีฐานะเป็นสถานศึกษาสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน บุคลากรที่ใช้ดำเนินงาน ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการครู ซึ่ง ก.ค.อนุมัติ กำหนดตำแหน่งไว้เป็นกรอบอัตราค่าจ้างขั้นต่ำศูนย์ฯ ละ 34 ตำแหน่ง และอีกส่วนหนึ่งเป็นข้าราชการพลเรือน มีได้ไม่เกิน 14 ตำแหน่ง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ห้องสมุด เจ้าหน้าที่งานโสตทัศนศึกษา เจ้าหน้าที่ธุรการ เป็นต้น (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2531 : 468)

บทบาทหน้าที่ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดตามโครงสร้างเดิม (พ.ศ. 2524)

ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน พุทธศักราช 2524 ได้ระบุหน้าที่ของศูนย์การศึกษา

นอกโรงเรียนจังหวัดไว้ 9 ประการดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2526:8)

1. บริหารการศึกษานอกโรงเรียนทุกรูปแบบ
2. จัดทำแผนและโครงการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับงานการศึกษานอกโรงเรียน
3. สำรวจ ส่งเสริม สนับสนุน ประสานงาน ให้ความร่วมมือ อุดหนุน และบริการการศึกษานอกโรงเรียน
4. ดำเนินการเกี่ยวกับห้องสมุด การศึกษาสายสามัญ เช่น การจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ และการศึกษาสายอาชีพ เช่น การจัดกลุ่มสนใจ การจัดสอนวิชาชีพทั้งระยะสั้นและระยะยาว
5. ควบคุมดูแล ตรวจสอบ ติดตามผล และรายงานผลการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน
6. ฝึกอบรม ประชุม สัมมนาเจ้าหน้าที่ คณะกรรมการดำเนินงานระดับชุมชนหรือท้องถิ่น หรือบุคลากรอื่นในลักษณะเดียวกัน เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน
7. ประเมินมาตรฐาน และออกหลักฐานทางการศึกษานอกโรงเรียน
8. ให้การศึกษาอบรมแก่ประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน
9. ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับงานการศึกษานอกโรงเรียน

จะเห็นได้ว่า ภารกิจของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด มีขอบเขตความรับผิดชอบกว้างขวาง เพราะต้องรับผิดชอบงานการศึกษานอกโรงเรียน ทั่วทั้งจังหวัด จากการศึกษาปฏิบัติงานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนเท่าที่ผ่านมา มีลักษณะการแบ่งงานหรือแผนกวิชาค่อนข้างหลากหลาย ทั้งนี้ เพราะแต่ละศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด มีข้อจำกัดที่แตกต่างกันออกไป ทั้งในด้านการปฏิบัติงาน กลุ่มประชากร ยานพาหนะ รวมทั้งความพร้อมในเรื่องของบุคลากร ด้วยเหตุดังกล่าว การบริหารภายในของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดจึงมีการจัดองค์กรค่อนข้าง

ยึดหยุ่น ทั้งการกำหนดอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ (อนุวัักษ์ ปัญญาวัฒน์ 2526:121)

โครงสร้างการบริหารงานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ซึ่งเริ่มใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 ได้แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 6 ฝ่าย ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2525:8)

1. ฝ่ายบริหาร มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ งานธุรการทั่วไปของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ได้แก่ งานสารบรรณ งานการเงิน การบัญชี งานพัสดุ ยานพาหนะ งานบุคลากร งานอาคารสถานที่ และงานประชาสัมพันธ์
2. ฝ่ายแผนงานและโครงการ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดทำโครงการ ปฏิบัติงานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
3. ฝ่ายการศึกษาสายอาชีพ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ การวางแผน จัดดำเนินงานการให้บริการการควบคุมดูแล ติดตามผลงานการศึกษาผู้ใหญ่นายกอาชีพ งานกลุ่มสนใจ และงานเทคโนโลยีชุมชน
4. ฝ่ายการศึกษาสายสามัญ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผนการดำเนินงาน ควบคุมดูแล ติดตามผลการดำเนินงานการศึกษาผู้ใหญ่แบบ เบ็ดเสร็จขึ้น พื้นฐาน การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับ 3-4 งานการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ ระดับ 5 งานการศึกษาผู้ใหญ่ในเรือนจำ (การศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับ 1-2) งานการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับ 3-4 ทางวิทยุและไปรษณีย์
5. ฝ่ายพัฒนาและฝึกอบรม มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ การฝึกอบรม การประชุมสัมมนา ปรับปรุงส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ผลิตภัณฑ์ และสร้างเครื่องมือที่ใช้สำหรับการเรียนการสอน ตลอดจนสร้างข้อสอบ มาตรฐานสำหรับงานการศึกษานอกโรงเรียน และงานโสตทัศนศึกษา
6. ฝ่ายการศึกษามวลชน มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ กิจกรรมมวลชน เช่น งานที่อ่านหนังสือประจำ หมู่บ้าน งานห้องสมุดประชาชนอำเภอและจังหวัด งานการศึกษาเคลื่อนที่ การให้บริการทางวิทยุโทรทัศน์ และงานกิจกรรมพิเศษ เช่น การจัด

นิทรรศการ งานสัปดาห์ห้องสมุด งานวันการศึกษาผู้ใหญ่ และงานประเพณีต่าง ๆ

การจัดองค์การบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน ของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด ออกเป็นฝ่าย ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกรมการศึกษาออกโรงเรียน พ.ศ. 2524 นั้น มิได้กำหนดลักษณะงานไว้ตายตัว ทั้งนี้ ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดแต่ละแห่ง อาจแบ่งการปฏิบัติงานของฝ่ายออกเป็นงานหรือแผนกวิชาตามความจำเป็นตามลักษณะปริมาณงานและคุณภาพของงาน เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการดำเนินงานในแต่ละจังหวัดได้ แต่ทั้งนี้ ต้องได้รับความเห็นชอบจากกรมการศึกษาออกโรงเรียนก่อน (กรมการศึกษาออกโรงเรียน 2530:91)

บริกาวด้านการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด

งานการศึกษานอกโรงเรียนเป็นการจัดการศึกษาเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ที่อยู่นอกระบบโรงเรียน ให้ได้รับการศึกษาที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต มีพื้นฐานในการเรียนรู้ รู้จักคิดเป็น เห็นช่องทางในการประกอบอาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม ได้รับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ และทันต่อเหตุการณ์ รวมทั้ง มีโอกาสพัฒนาทักษะและวิชาชีพ ตามความจำเป็นอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ด้วยเหตุนี้ หลักการที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนถือเป็นหลักในการปฏิบัติในทุกกิจกรรมและทุกกลุ่มเป้าหมายที่รับผิดชอบก็คือ การมุ่งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนรู้จักคิดเป็นและแก้ปัญหาเป็นเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยพยายามขยายโอกาสทางการศึกษา แก่ประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียนให้มากขึ้น เพื่อการลดช่องว่างในโอกาสทางการศึกษาของประชาชน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2529:1)

การจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนนั้น ในแต่ละจังหวัดมีศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เป็นผู้รับผิดชอบทำหน้าที่ ทั้งในการวางแผน ประสานงาน ส่งเสริม และสนับสนุน การจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ในระดับจังหวัด เพื่อจัดกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ให้เข้าถึงประชาชนในชนบทให้มากที่สุด ซึ่งใน

การจัดกิจกรรมนั้น ส่วนหนึ่งศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการเอง และอีกส่วนหนึ่งทำหน้าที่ประสานงาน ร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่น และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อขยายบริการการศึกษานอกโรงเรียนให้กว้างขวาง และครอบคลุมทุกพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบ ขณะเดียวกันมีศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค ทำหน้าที่ในการศึกษาค้นคว้า วิจัย ประเมินผล ฝึกอบรมบุคลากร และพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน เพื่อให้ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนำไปเป็นรูปแบบในการจัดบริการให้แก่ประชาชน

การจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนนั้น กรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้แบ่งกิจกรรมการศึกษาอกโรงเรียนเพื่อให้ศูนย์การศึกษาอกโรงเรียนจังหวัด นำไปเป็นแนวทางในการดำเนินงาน โดยแบ่งกิจกรรมการศึกษาอกโรงเรียนออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. ความรู้พื้นฐาน เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนมีความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิตมุ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีเครื่องมือในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติม และแสวงหาข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ประกอบการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตประจำวัน กิจกรรมประเภทนี้มีหลายลักษณะตั้งแต่ขั้นเริ่มต้นของการอ่านออก เขียนได้ จนถึงระดับสูงสุด คือ การศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรีจากระดับที่ 5 (เทียบเท่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6) ทั้งนี้เพื่อที่จะสนองความต้องการพื้นฐานของแต่ละบุคคลซึ่งไม่เหมือนกัน กิจกรรมประเภทนี้ ได้แก่

1.1 การตรวจวัดเพื่อการรู้หนังสือ เพื่อให้ประชาชนที่อายุ 14 ปีบริบูรณ์ บริบูรณ์ ขึ้นไปถึง 50 ปี ที่ไม่รู้หนังสือได้มีความรู้ อ่าน และเขียนภาษาไทยได้ เพื่อให้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาชีวิต โครงการดังกล่าว จัดขึ้นเพื่อสนองนโยบายของรัฐ เพื่อลดอัตราการไม่รู้หนังสือของประชาชน

1.2 การศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรีขั้นพื้นฐาน เป็นการจัดการศึกษาสำหรับประชาชนที่ไม่รู้หนังสืออีกรูปแบบหนึ่ง ที่มุ่งหวังให้อ่านออก เขียนได้ และรู้หน้าที่พลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย และยังเน้นในเรื่องกระบวนการของการคิด

เป็น ผู้ที่เรียนจบการศึกษาประเภทนี้จะได้รับประกาศนียบัตรที่มีศักดิ์ และสิทธิ์เท่ากับ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ใช้เวลาเรียน 200 ชั่วโมง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.2.1 การศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรีประเภทชั้นเรียน การศึกษา
ผู้ใหญ่แบบเปิดเสรีขั้นพื้นฐาน ประเภทนี้เปิดสอนในโรงเรียนภาคปกติในชนบททั่วไป
และให้ครูในโรงเรียนปกติเป็นผู้สอน ซึ่งต้องผ่านการอบรมจากกรมการศึกษานอก
โรงเรียนเสียก่อน จะทำการสอนในเวลาเย็นหรือกลางคืน ขึ้นอยู่กับความพร้อมของ
ผู้เรียน โดยผู้สอนจะได้รับค่าตอบแทนเป็นรายชั่วโมง

1.2.2 การศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรีประเภทอาสาสมัครเดินสอน
ส่วนใหญ่ให้ครูวุฒิประกาศนียบัตรหรือผู้ที่จบประกาศนียบัตรวิชาชีพ ที่ยังไม่มียานทำ
เป็นผู้สอน ครูเดินสอนจะต้องได้รับการฝึกอบรมก่อนออกไปสอน การสอนนั้น จะไป
สอนตามบ้านหรือตามสถานที่ซึ่งจะรวมกลุ่มได้สะดวก ครูเดินสอน นอกจากจะสอน
ประชาชนที่สมัครเรียน ยังต้องทำหน้าที่อย่างอื่นด้วย เช่น ให้ความรู้เกี่ยวกับการ
ศึกษานอกโรงเรียนแก่ประชาชนทั่วไป ประสานงานการจัดที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน
และสำรวจข้อมูลในหมู่บ้าน ที่เกี่ยวกับการศึกษานอกโรงเรียน เป็นต้น

1.3 การจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ เป็นกิจกรรมที่จัดให้กับ
ประชาชนที่ด้อย พลาดและขาดโอกาสทางการศึกษาในระบบโรงเรียนตามปกติ ให้
เขาเหล่านั้นมีโอกาสศึกษาหาความรู้สายสามัญเพิ่มเติมให้ทัดเทียมกับผู้อื่นตามอัธยาศัย
และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันหรือนำประกาศนียบัตร
ที่ได้รับ ไปใช้ศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา (ป.4 และ ป.6)
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) หลักสูตรที่
ใช้สอนแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 หลักสูตรที่ให้กับนักศึกษาเดิมที่เรียนอยู่ก่อนภาคเรียนที่
1/2530 ใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเปิดเสรี ระดับที่ 1 - 2 (ป.4)
ระดับที่ 3 (ป.6) ระดับที่ 4 (ม.3) และระดับที่ 5 (ม.6) ซึ่งหลักสูตรดังกล่าวนี้

ยังใช้กับนักศึกษาเก่าอยู่ต่อไป จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2534 จึงจะยกเลิกการใช้หลักสูตรนี้

ส่วนที่ 2 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2530 เป็นต้นมา กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) และปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเป็น 3 วิธีการเรียนคือ

(1) วิธีการเรียนแบบชั้นเรียน (ชร.) เป็นวิธีการเรียนที่จัดให้ กับประชาชนที่ไม่มีโอกาสเรียนในโรงเรียนภาคปกติ ให้มีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญในชั้นเรียนภาคค่ำ โดยใช้อาคารสถานที่ อุปกรณ์การสอนและบุคลากรของโรงเรียนในระบบปกติทั่วไป โดยกรมการศึกษานอกโรงเรียนควบคุมดูแล จัดสรรค่าใช้จ่ายให้กับครูผู้สอน ตลอดจนการนิเทศ ติดตามผล ควบคุมด้านวิทยากร และมาตรฐานการศึกษา

(2) วิธีการเรียนทางไกล (ทก. หรือ วปด. เดิม) เป็นวิธีการเรียนที่ให้โอกาสแก่ผู้เรียน ที่ไม่มีโอกาสเรียนในโรงเรียนภาคปกติ และภาคค่ำ เพราะมีภูมิลำเนาห่างไกล ให้มีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ โดยวิธีนี้ผู้เรียนจะศึกษาหาความรู้จากหนังสือ สื่อที่เป็นแบบเรียนได้ด้วยตนเอง รับฟังรายการวิทยุเสริมความรู้อยู่กับบ้าน หรือขณะที่ทำงานได้ และหาโอกาสไปพบกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมกลุ่มกับครูประจำกลุ่มและเพื่อนนักศึกษาอื่น ๆ อาทิตย์ละหนึ่งครั้ง ไม่น้อยกว่า 3 ชั่วโมง เมื่อศึกษาและทำกิจกรรมครบแล้ว จะมีสิทธิสอบ หากสอบผ่านตามเงื่อนไขของหลักสูตรก็สามารถจบหลักสูตรแต่ละระดับได้

(3) วิธีการเรียนด้วยตนเอง (คอ.) เป็นวิธีการเรียนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนที่ไม่มีโอกาสเรียนในโรงเรียนตามปกติ ได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ให้ได้ความรู้ และคุณสมบัติเพิ่มขึ้น ตามหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ โดยการขึ้นทะเบียนเป็นนักศึกษา ลงทะเบียนเรียนวิชาบังคับวิชาเลือก และทำกิจกรรมให้ครบตามเกณฑ์ของหลักสูตร ก็จะมีสิทธิ์เข้าสอบ และ

เมื่อสอบได้ครบตามหลักสูตร ก็จะได้รับประกาศนียบัตรในระดับชั้นที่เรียนนั้น ๆ การจัดการศึกษาสายสามัญนี้ กรมการศึกษานอกโรงเรียนเป็นผู้กำหนดหลักสูตร ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเป็นผู้ดำเนินการ ในเรื่องการหาผู้เรียน การเก็บเงิน นักศึกษาการจัดสถานที่สอบ เป็นต้น

2. ด้านการให้ทักษะและวิชาชีพ การจัดการศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ได้ดำเนินการในรูปของกิจกรรม 2 ประเภท คือ

2.1 การสอนตามหลักสูตรระยะสั้นระหว่าง 30-300 ชั่วโมง ภายในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และส่งหน่วยออกไปสอนตามชนบท วิชาที่สอนเป็นไปตามความต้องการของประชาชน เช่น ตัดเย็บเสื้อผ้า ซ่อมเครื่องยนต์ ช่างเสริมสวย เป็นต้น

2.2 การสอนแบบกลุ่มสนใจ เป็นรูปแบบที่มีความยืดหยุ่น สามารถสนองความต้องการของผู้เรียนภายในระยะเวลาไม่เกิน 30 ชั่วโมง จ่ายค่าตอบแทนให้แก่วิทยากรเป็นรายชั่วโมง การสอน กลุ่มสนใจอาจสอนเป็นระยะเวลา 5 ชั่วโมง 8 ชั่วโมงก็ได้ตามความต้องการและลักษณะของเนื้อหาวิชาโดยเรียนเป็นกลุ่ม ๆ ละไม่น้อยกว่า 15 คน วิชาที่เปิดสอน เช่น อาหารขนม การทำบุ๋มหมึก การทำน้ำปลาจากปลาร้า เป็นต้น

3. ด้านการให้ข่าวสารข้อมูล เป็นการจัดเพื่อให้ประชาชนมีนิสัยรักการอ่าน รู้จักศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และพัฒนาตนเองให้มีความรู้ทันต่อเหตุการณ์ เพื่อเป็นข้อมูล ในการคิดตัดสินใจในชีวิตประจำวัน ในอันที่จะปรับปรุงชีวิตให้ดีขึ้น กิจกรรมประเภทนี้ ได้แก่

3.1 การจัดห้องสมุดประชาชน เป็นการจัดการศึกษา ในรูปเอนกประสงค์ เพื่อให้การศึกษาแก่ประชาชนทุกเพศทุกวัย และทุกระดับการศึกษา เพื่อช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีนิสัยรักการอ่าน รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ตลอดจนให้บริการข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ที่ทันต่อเหตุการณ์ และการเปลี่ยนแปลงของสังคม ปัจจุบันมีห้องสมุดประชาชนซึ่งจัดในลักษณะต่าง ๆ ทั้งห้องสมุดประชาชนจังหวัด ห้อง

สมุดประชาชนอำเภอ ห้องสมุดเคลื่อนที่ และห้องสมุดประชาชนตำบล

3.2 ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ดำเนินงานโดยส่งเสริมให้ประชาชนในหมู่บ้านสร้างที่อ่านหนังสือขึ้น มีคณะกรรมการระดับหมู่บ้าน มีหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานของที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ในเรื่องของการจัดหาหนังสือ การดูแลรักษา การจัดหาอาคารสถานที่ การดูแลรับผิดชอบที่อ่านหนังสือ การรับ-การส่งหนังสือพิมพ์ เป็นต้น โดยรัฐบาลจ่ายค่าหนังสือพิมพ์ให้วันละ 2 ฉบับต่อแห่ง นอกจากนี้ ได้มีการขอรับบริจาคหนังสือ ทั้งในกรุงเทพและต่างจังหวัด เมื่อได้หนังสือแล้วก็จะส่งไปยัง ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน เพื่อให้ประชาชนในชนบทได้มีหนังสืออ่านเพิ่มเติม

ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านนอกจากเป็นสถานที่ซึ่งประชาชนมาอ่านหนังสือแล้ว ยังใช้เป็นศูนย์กลางแสดงเรื่องราว ความรู้ และเป็นที่รวมของข่าวสารข้อมูลจากสื่อมวลชน และข้อมูลภายในหมู่บ้านนั้น ความสำเร็จของการจัดที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ขึ้นอยู่กับความร่วมมือของชาวบ้านเอง รัฐบาลเพียงให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ และงบประมาณในการซื้อหนังสือพิมพ์ให้เป็นประจำเท่านั้น

3.3 การจัดหน่วยโสตทัศนศึกษา หน่วยโสตทัศนศึกษาทำหน้าที่นำข่าวประกาศ บทความ และความรู้ต่าง ๆ ไปสู่ประชาชน ประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ผลงานของรัฐบาลออกไปสู่ประชาชนในชนบท ด้วยวิธีการนำภาพยนตร์ไปฉายตามท้องถื่นต่าง ๆ การปฏิบัติงานของหน่วยโสตทัศนศึกษาที่ ส่วนใหญ่จะเข้าไปในหมู่บ้านชนบทท่ามกลางความเจริญ หมุนเวียนสลับกันไป ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ได้รับความรู้กันเป็นประโยชน์พร้อมทั้งได้รับความบันเทิงควบคู่ไปด้วย

3.4 การฝึกอบรมประชาชน เป็นการอบรมประชาชนในชนบท หรือวิทยาการของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เพื่อเป็นการพัฒนาความรู้และทักษะเกี่ยวกับงานการศึกษานอกโรงเรียน และฝึกประชาชนให้รู้จักพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองให้ดีขึ้น เช่น การฝึกอบรมผู้นำในชนบท การอบรมยุวเกษตรกร

การอบรมวิทยากรกลุ่มสนใจ เป็นต้น

3.5 การจัดรายการวิทยุ เพื่อเสนอความรู้ในด้านที่เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน เช่น อาชีพ การอนามัย กฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม และการปกครอง ลักษณะของรายการที่จัดมีหลายลักษณะ เช่น บทสนทนา บทสัมภาษณ์ การอภิปรายและบทละคร โดยออกอากาศทางสถานีวิทยุในเขตจังหวัด หรือภูมิภาคนั้น ๆ

กิจกรรมของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ที่กล่าวมาเป็นเพียงกิจกรรมหลักที่ทุกศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด จัดขึ้นเพื่อให้บริการแก่ประชาชนทั่วไป นอกจากกิจกรรมหลักเหล่านี้แล้วศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด แต่ละแห่งยังมีกิจกรรม หรือโครงการอื่นที่แตกต่างกันออกไปตามสภาพทางเศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของจังหวัด รวมทั้งเงื่อนไขในด้าน งบประมาณ บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ ที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนั้น ๆ มี

การเปลี่ยนแปลงบทบาท และโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน

สภาพปัญหาและมูลเหตุของการเปลี่ยนแปลง บทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ที่ใช้อยู่เดิมตั้งแต่ พ.ศ. 2524 มาเป็นบทบาท และโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด พ.ศ. 2531 นั้น ไม่มีเอกสารหลักฐานที่บ่งบอกถึงสภาพปัญหา และมูลเหตุของการเปลี่ยนแปลง อย่างเด่นชัด นอกจากเอกสารที่เป็นคู่มือการบริหารงาน ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ที่กองปฏิบัติการได้จัดทำขึ้น โดยได้กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงบทบาท และโครงสร้างใหม่ of ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ว่าต้องการให้ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เน้นในเรื่องการปฏิบัติการ และการประสานงาน โดยทำหน้าที่ในด้านการวางแผนประสานงาน ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ในระดับจังหวัด อาเภอ ตำบล และหมู่บ้านเพื่อที่จะให้กิจกรรม หรือโครงการต่าง ๆ ได้รับความสนใจตอบ คือความต้องการของประชาชนในชนบทให้มากที่สุด

(กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2530 : 3) นอกจากเอกสารดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ นายชาติชาติวิโยธิตา ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดร้อยเอ็ด ท้าหน้าที่ผู้อำนวยการกองการเจ้าหน้าที่ ซึ่งเป็นกรรมการท่านหนึ่งในการพิจารณาโครงสร้างใหม่นี้ โดยได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงบทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด พ.ศ. 2531 ไว้ดังนี้

โครงสร้างการจัดองค์กรตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย การจัดการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. 2524 ซึ่งมีอยู่เดิม ได้จัดแบ่งองค์กรการบริหารงานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ออกเป็น 6 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายการศึกษาสายสามัญ ฝ่ายการศึกษาสายอาชีพ ฝ่ายแผนงานและโครงการ ฝ่ายพัฒนาและฝึกอบรมและฝ่ายการศึกษามวลชน โครงสร้างนี้ได้ใช้ปฏิบัติมาเป็นระยะเวลา 8 ปี คือ ตั้งแต่ พ.ศ. 2524 - พ.ศ. 2531 ในระหว่างนี้ หน่วยงานศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเองได้มีสภาพเปลี่ยนแปลงไป คือ เดิมมีศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเพียง 26 แห่ง มีอัตรากำลัง 34 อัตรา ทำให้แบ่งสัดส่วนบุคลากรได้เหมาะสม แต่ต่อมาได้จัดตั้งศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดขึ้นใหม่ให้ครบ 72 จังหวัด ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ที่จัดตั้งขึ้นใหม่ในปีต่อ ๆ มา เป็นศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดขนาดเล็ก มีบุคลากรน้อย เครื่องมือ วัสดุไม่เพียงพอ เป็นสาเหตุให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความยากลำบาก และโดยเฉพาะเมื่อจัดตั้งองค์กร โดยแบ่งเป็น 6 ฝ่าย ตามระเบียบดังกล่าวแล้ว จะทำให้การจัดอัตรากำลังในฝ่ายไม่เพียงพอ ไม่สามารถรับภาระหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายได้

ในปี 2531 จึงได้แก้ไขระเบียบ ว่าด้วยการจัดการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน 2524 เสียใหม่โดยไม่ได้กำหนดฝ่ายอย่างชัดเจน แต่กำหนดเป็นลักษณะเปิดกว้างไว้ว่า การแบ่งฝ่ายในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดให้เป็นไปตามที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด ภายหลังการใช้ระเบียบนี้ กรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้กำหนดแบ่งฝ่ายในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

เสียใหม่ โดยจัดให้มีผู้ช่วยผู้อำนวยการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด 3 คน
ดูแลงานเป็นกลุ่ม คือ กลุ่มงานบริหาร กลุ่มงานวิชาการ และกลุ่มงานปฏิบัติการ
ในแต่ละกลุ่มงานยังแบ่งออกเป็นฝ่าย มี 12 ฝ่าย ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับภาระ
หน้าที่ ที่ขยายใหญ่โตขึ้น คือ มีงานหลายด้านที่เป็นการรับผิดชอบ และในแต่ละกลุ่ม
งานเหล่านี้ ก็ยังมีปริมาณงานเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย จึงสมควรที่จะให้ มีผู้บริหาร
กิจกรรมนั้นๆ ในฐานะเป็นฝ่ายได้ แต่ทั้งนี้ จะต้องพิจารณาว่าการจะจัดตั้งฝ่ายใด
ขึ้นมาบ้างจะต้องตั้งตามปริมาณงาน และคุณภาพของงานในแต่ละฝ่าย คือถ้าหาก
กิจกรรมนั้นๆ ศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด แห่งใดลงมือจัดบริการจริงและ
ทำได้ในปริมาณที่มากพอ โดยทำได้อย่างมีคุณภาพสูง ก็จะสามารถจัดตั้งขึ้นมาเป็นฝ่าย
ได้ หากไม่สามารถปฏิบัติได้จริง แต่ไปกำหนดฝ่ายไว้ลอยๆ และกำหนดให้มีหัวหน้าฝ่าย
ก็จะเป็นการสูญเปล่า มิได้เกิดผลในทางปฏิบัติแต่อย่างใดทั้งสิ้น

ดังนั้น การจัดตั้งฝ่ายตามโครงสร้างใหม่ น่าจะเป็นแนวทางกว้าง ๆ ให้
โอกาสแต่ละศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ได้พิจารณาเองว่าหน่วยงานของตน
มีความพร้อมที่จะจัดบริการกิจกรรมสาขาใด มากน้อยเพียงใด หากกิจกรรมใดมีน้อย
ก็อาจฝากการบริหาร ดูแลรับผิดชอบไว้กับฝ่ายอื่นไปก่อน เมื่อมีปริมาณงาน และ
อัตรากำลังเพียงพอ จึงแยกมาจัดตั้งเป็นฝ่ายต่อไป ฝ่ายทั้ง 12 ฝ่าย จะไม่มีขึ้น
พร้อมกันทุกศูนย์ฯ อาจจะทยอยจัดตั้งขึ้นได้เรื่อยๆ ตามความพร้อมของแต่ละหน่วยงาน
(สัมภาษณ์ เมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2533)

บทบาทและโครงสร้างของศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด พ.ศ. 2531

บทบาทและโครงสร้างใหม่ของศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดได้รับการ
ปรับปรุงขึ้นตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดการศึกษาในสถานศึกษา
สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน พ.ศ. 2531 โดยกำหนดให้ศูนย์ศึกษานอก
โรงเรียนจังหวัด เป็นสถานศึกษาในราชการบริหารส่วนกลาง มีหน้าที่ปฏิบัติตาม
ลักษณะงาน ดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2531:4)

1. กลุ่มสนใจและกิจกรรมในชุมชนหรือท้องถิ่น
2. การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ การศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ และการศึกษาผู้ใหญ่สายอาชีพ
3. การให้บริการข่าวสารข้อมูล
4. การศึกษาทางวิทยุ โทรทัศน์ ใบบนดีย์ และโสตทัศนูปกรณ์
5. การบริรักษ์เพื่อการศึกษาเทคโนโลยีทางการศึกษาและเทคโนโลยีทบ
6. การศึกษาในลักษณะ หรือรูปแบบอื่นใดที่เกี่ยวกับงานการศึกษานอก

โรงเรียน

7. เผยแพร่งานการศึกษานอกโรงเรียน
8. ให้ความร่วมมือ ส่งเสริม สนับสนุน หน่วยงานต่าง ๆ ในการจัดการศึกษานอกโรงเรียนศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

นอกจากจะมีหน้าที่ตามลักษณะงานดังกล่าวแล้ว ยังต้องดำเนินงาน ดังนี้คือ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2531 :5)

1. บริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนทุกรูปแบบ
2. จัดทำแผนงาน และโครงการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียน
3. สืบราช ส่งเสริม สนับสนุน ประสานงาน ให้ความร่วมมือ อดทน และให้บริการการศึกษานอกโรงเรียน
4. ควบคุม ดูแล ตรวจสอบ นิเทศ ติดตาม และรายงานผลการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน
5. ประเมินมาตรฐาน วัตถุประสงค์ ประเมินผล และออกหลักฐานทางการศึกษานอกโรงเรียน
6. ดำเนินการเกี่ยวกับห้องสมุด ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านหรือตำบล การศึกษาสายสามัญ และการศึกษาสายอาชีพ
7. ฝึกอบรม ประชุม สัมมนาเจ้าหน้าที่ คณะกรรมการระดับชุมชน หรือ

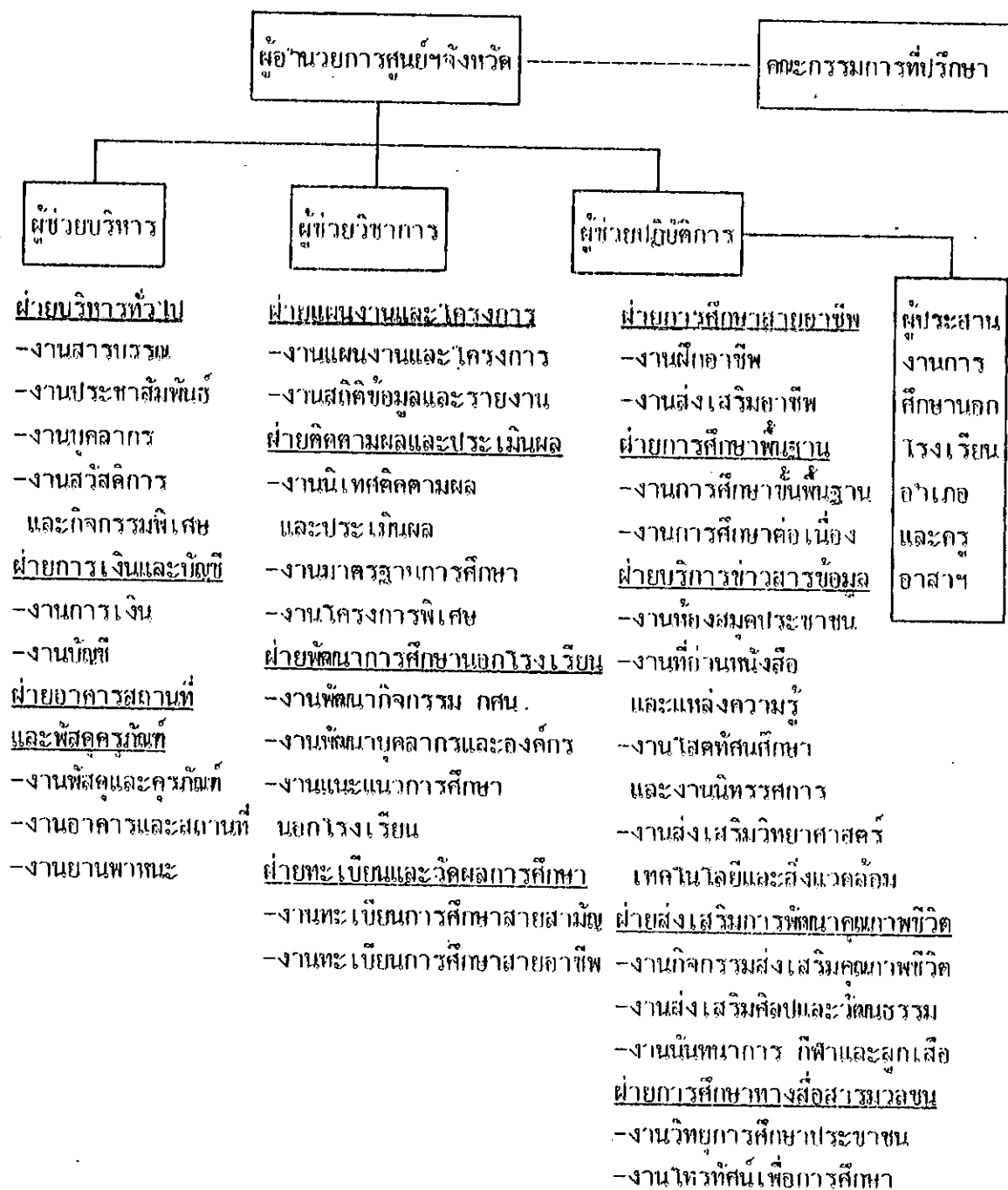
ท้องถิ่นหรือบุคคลอื่นใดในลักษณะเดียวกัน

8. ให้การศึกษา อบรม แก่ประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน

9. ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย เกี่ยวกับงานการศึกษาออกโรงเรียน

บทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด ได้ถูกกำหนดขึ้นใหม่ เพื่อให้การดำเนินงานการศึกษาออกโรงเรียน ครอบคลุมทุกพื้นที่ในระดับอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน ให้มากที่สุด ในการดำเนินการดังกล่าว ได้มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานการศึกษาออกโรงเรียน เป็นการภายใน และได้ขยายที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านให้เป็นแหล่งความรู้หมู่บ้าน บทบาทและโครงสร้างใหม่ของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด จึงถูกกำหนดขึ้นตามแผนภูมิ 1 ดังนี้

โครงสร้างการบริหารงานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด พ.ศ. 2531

(ที่มา: กองปฏิบัติการ กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ)

บทบาทหน้าที่ของกลุ่มงานตามโครงสร้างใหม่นี้ ได้กำหนดหน้าที่รับผิดชอบไว้เป็นกลุ่มงาน ดังนี้

1. กลุ่มงานบริหาร มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานธุรการ งานการเงินและบัญชี บุคลากร พัสดุ ยานพาหนะ อาคารสถานที่ และสวัสดิการของศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนจังหวัด เพื่อให้บริการแก่ฝ่ายต่าง ๆ รวมทั้งการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งลักษณะงานดังนี้

1.1 งานธุรการ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการติดต่อหนังสือ การพิมพ์ และสำเนาเอกสาร ลงทะเบียนหนังสือราชการ รับส่งหนังสือราชการ จัดเก็บและทำลายเอกสารราชการ

1.2 งานการเงินและบัญชี มีหน้าที่และรับผิดชอบเกี่ยวกับ การเงินของศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ในส่วนที่เกี่ยวกับเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ และเงินรายได้แผ่นดิน ควบคุมการใช้จ่ายเงินงบประมาณ การใช้จ่ายเงินนอกงบประมาณ จัดทำบัญชี เพื่อรายงานการรับ-จ่ายเงิน ตามระบบการบัญชี ส่วนราชการ ส่วนภูมิภาค ตลอดจนรายงานการเงินของศูนย์จังหวัด

1.3 งานบุคลากร มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ บุคลากรของศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ทั้งข้าราชการ ลูกจ้างประจำ และลูกจ้างชั่วคราว ตลอดจนการอยู่ เหว ยาม รักษาสถานที่ราชการ

1.4 งานพัสดุและอาคารสถานที่ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับ การจัดหา จัดซื้อ จัดจ้างเก็บรักษา ควบคุมการใช้พัสดุการใช้บริการ และการจัดสวัสดิการ

2. กลุ่มงานวิชาการ มีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ คำนวณวิชาการของศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด จัดทำแผนปฏิบัติงานและโครงการ ทั้งระยะสั้นและระยะยาว ดำเนินการค้ำข้อมูล และรายงานการปฏิบัติงานของศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด พัฒนากิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ให้สอดคล้องกับสภาพและปัญหาความต้องการของท้องถิ่น นิเทศ ติดตามผล และจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติกิจกรรมของศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ทุกรูปแบบ ให้มี

ประสิทธิภาพและสมบูรณ์ตามหลักการและเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามบทบาท และหน้าที่ความรับผิดชอบในกลุ่มวิชาการ โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็นงานต่าง ๆ ดังนี้

2.1 งานแผนงานและข้อมูล มีหน้าที่จัดทำแผนและโครงการการดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาชนบทแห่งชาติ รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลทั้งด้านสภาพของชุมชน และข้อมูลปฏิบัติการทุกประเภท ตลอดจนรายงานข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อประกอบการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงาน และจัดทำแผนปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ

2.2 งานพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาบุคลากรพัฒนารูปแบบ และเนื้อหา สำหรับที่จะให้เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และแนะแนวงานการศึกษานอกนอกรโรงเรียนทุกรูปแบบ พัฒนาเครื่องมือวัดผล และประเมินผลเพื่อนำไปใช้หาแนวทางปรับปรุงการศึกษานอกรโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.3 งานส่งเสริมปฏิบัติการ มีหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน การจัดกิจกรรมการศึกษานอกรโรงเรียน ทุกประเภท ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพโดยสมบูรณ์ ประสานงานเพื่อจัดทำ ผลิตภัณฑ์และบริการด้านสื่อ และวัสดุทัศนูปกรณ์การศึกษานอกรโรงเรียน เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการศึกษานอกรโรงเรียนในท้องที่ต่าง ๆ

2.4 งานนิเทศ และติดตามผล มีหน้าที่ในการประสาน ส่งเสริม การนิเทศ และติดตามผลกิจกรรมการศึกษานอกรโรงเรียนทุกประเภท จัดระบบและเครื่องมือในการนิเทศ ติดตามผลให้มีประสิทธิภาพและสามารถทำข้อมูลการนิเทศติดตามผลเพื่อการพัฒนา ปรับปรุงการปฏิบัติงานของแต่ละกิจกรรม รวมถึงประสานงานกับผู้ประสานงานอำเภอ เพื่อการนิเทศ และติดตามผลในแต่ละท้องที่

3. กลุ่มงานปฏิบัติการ มีบทบาทและหน้าที่ วางแผนจัดสรรงบประมาณ การจัดการด้านธุรการและทะเบียน ตลอดจนการติดตามและประเมินผล เพื่อดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน การจัดกิจกรรมการศึกษานอกรโรงเรียนของศูนย์การศึกษานอกรโรงเรียน

จังหวัด เช่น การส่งเสริมการรู้หนังสือ การจัดการศึกษาสายสามัญ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ การจัดที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน การจัดห้องสมุดประชาชน และห้องสมุดเคลื่อนที่ การจัดโสตทัศนศึกษา และโสตทัศนวัสดุอุปกรณ์ การจัด และสนับสนุนสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อมวลชนต่าง ๆ เป็นต้น

การดำเนินงานของกลุ่มงานปฏิบัติการ มุ่งเน้นในอันที่จะส่งเสริม สนับสนุน ทั้งด้านบริการ และการจัดกิจกรรม และโครงการต่าง ๆ ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เพื่อสามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง และทันกับความต้องการของท้องถิ่น นอกจากนี้ การดำเนินงานของกลุ่มปฏิบัติการจะต้องประสานสัมพันธ์กับกลุ่มบริหาร และกลุ่มวิชาการ เพื่อจะเชื่อมโยงและถ่ายทอดวิทยากร ทั้งด้านงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ระหว่างโครงการ และกิจกรรมที่มีอยู่จากจังหวัดลงสู่อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน

กลุ่มงานปฏิบัติการ แบ่งกลุ่มงานย่อยออกเป็น 3 ลักษณะคือ งานการศึกษา พื้นฐาน งานพัฒนาอาชีพ และงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต ตามรายละเอียดของแต่ละงานตามบทบาทหน้าที่ ดังนี้

3.1 งานส่งเสริมคุณภาพชีวิต มีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุน ติดตามผล และประสานงานขอความร่วมมือ จากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค และกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในการจัดกิจกรรมที่ต่อเนื่องกับความรู้พื้นฐาน โดย การวางแผนดำเนินงาน และปรับปรุงกิจกรรมที่มีอยู่ให้ทันสมัย และสอดคล้องกับ สภาพของท้องถิ่น ความต้องการของประชาชน และนโยบายของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ควบคุมการดำเนินงานให้เป็นปัจจุบัน จัดระบบการดำเนินงาน และ ประสานงานให้คล่องตัว สร้างสรรค์ และขอความร่วมมือให้ประชาชนในท้องถิ่นและ หน่วยงานต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน กิจกรรมภายใต้การดำเนินงานนี้เช่น ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน แหล่งความรู้หมู่บ้าน ห้องสมุดประชาชน โสตทัศนศึกษา หอกระจายข่าว การเผยแพร่ทางเอกสารและสื่อมวลชน โครงการอบรมประชาชน และกลุ่มสนใจเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต

3.2 งานพัฒนาอาชีพ ทำหน้าที่รับผิดชอบการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านอาชีพแก่ประชาชน เพื่อให้มีทัศนคติที่ตักตวงการทำงานและการประกอบอาชีพ จัด ให้เห็นช่องทางการประกอบอาชีพ และมีความรู้ความสามารถเพียงพอ สำหรับการ ปรับปรุงความเป็นอยู่ของตนเองและชุมชน การประกอบอาชีพอิสระ และการรับจ้าง ในตลาดแรงงาน โดยรับผิดชอบในเรื่องการวางแผน การบริหารงบประมาณ การ จัดเตรียมข้อมูลหลักสูตร สื่อและอุปกรณ์ สนับสนุนการเรียนการสอน การประชาสัมพันธ์ การติดตามผล ประเมินผลและรายงานผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ เพื่อให้การ สนับสนุนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ ให้สามารถดำเนินการจัดกิจกรรม การศึกษา ด้านอาชีพ 3 ลักษณะ คือ

3.2.1. การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ เป็นการพัฒนาอาชีพที่ มีอยู่แล้วให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น หรือเป็นการแสวงหาอาชีพใหม่ เพื่อขยายสาขาของ งานอาชีพให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

3.2.2. การจัดการศึกษาตามหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น เป็นการ จัดสอนวิชาชีพตามที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนหรือศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาค ได้กำหนดหลักสูตรไว้ หลักสูตรที่กำหนด มีตั้งแต่ 30 ชั่วโมง-300 ชั่วโมง

3.2.3. การจัดการศึกษาอาชีพแบบกลุ่มสนใจ (กลุ่มสนใจอาชีพ) เป็นการ จัดสอนวิชาชีพอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งใช้เวลาไม่เกิน 30 ชั่วโมง วิชาที่สอน มักมีเนื้อหาวิชาสั้น ๆ ในระยะเวลาที่จำกัดสามารถสอนให้นำไปใช้แก้ปัญหาภายใน ครอบครัวได้เช่น การสอนวิชากฎหมายเบื้องต้น การทำบุญหมัก อาหาร ขนม เป็นต้น

3.3 งานการศึกษาพื้นฐาน มีหน้าที่รับผิดชอบในการประสานงาน และ ดำเนินการจัดการศึกษาพื้นฐานในจังหวัด ซึ่งได้แก่ การส่งเสริมการรู้หนังสือ การ ศึกษาแบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน และการศึกษาสายสามัญ ระดับประถมและมัธยมศึกษา ทั้งการศึกษาทั้ง 3 ประเภท มีรายละเอียด และบทบาทหน้าที่ของผู้รับผิดชอบ ทั้ง 3 ประเภท ดังนี้

3.3.1 การส่งเสริมการรู้หนังสือ เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมให้

ประชาชนที่มีอายุ 14 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปถึง 50 ปี รัฐบาลส่งเสริมให้อ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น เพื่อใช้ความรู้เหล่านั้นเป็นพื้นฐานการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

3.3.2 การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน เป็นการจัดการศึกษาสำหรับประชาชนที่ไม่รู้หนังสือรูปแบบหนึ่ง ที่มุ่งให้ผู้เรียน อ่านออก เขียนได้ รู้หน้าที่พลเมืองตามระบบประชาธิปไตย มุ่งกระบวนการคิดเป็น ใช้เวลาเรียน 200 ชั่วโมง เรียนจบหลักสูตรแล้วจะได้รับประกาศนียบัตร ที่มีศักดิ์และสิทธิ์เท่ากับจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ประเภทชั้นเรียน การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ประเภทอาชีวศึกษาสมัครเรียนและการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จสำหรับชาวเขา

3.3.3 การศึกษาสายสามัญ เป็นการศึกษาที่จัดให้กับประชาชนที่พลาดโอกาสจากการเรียนในโรงเรียนภาคปกติ ให้มีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และหรือรับประกาศนียบัตรที่ได้รับไปใช้ศึกษาต่อในระดับสูงยิ่งขึ้นไป หลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องนี้มี 2 ประเภท คือ หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นต่อเนื่อง ระดับที่ 1-2 (ป.4) ระดับที่ 3 (ป.6) และหลักสูตรการศึกษาสายสามัญศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) และระดับมัธยมศึกษาปลาย (ม.6) ซึ่งแบ่งการเรียนออกเป็น 3 วิธีการเรียน คือ การศึกษาสายสามัญประเภทชั้นเรียน การศึกษาสายสามัญประเภททางไกล(ทก) และการศึกษาสายสามัญประเภทเรียนด้วยตนเอง (คอ)โดยศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัด รับผิดชอบบริหารและดำเนินงาน ทั้ง 3 วิธีการเรียนโดยไม่แยกจากกันการบริหารงานสายสามัญในจังหวัด ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัด ที่จะบริหารและดำเนินการให้สอดคล้องกับเงินงบประมาณ เงินบำรุงการศึกษาที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ได้รับซึ่งลักษณะการเรียน การสอนในวิธีต่าง ๆ ดำเนินการดังนี้

ก. การศึกษาสายสามัญประเภทชั้นเรียน (ชร) เป็นการจัดการศึกษาที่ให้ออกสแก่ผู้ไม่สามารถเข้าเรียนในเวลากลางวันได้ แต่มีเวลาว่างช่วงเลิกงานปกติ และสามารถปลีกตัวมาเข้าเรียนในชั้นเรียนภาคนอกเวลา ในชั้นเรียนเป็นประจำได้

ข. การศึกษาสายสามัญประเภททางไกล (ทก) เป็นการจัดการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนอยู่ห่างไกล และไม่มีโอกาสไปเข้าชั้นเรียนตามปกติได้ แต่มีเวลาว่างบางส่วนที่จะไปพบกลุ่ม เพื่อทำกิจกรรมตามระยะเวลาที่กำหนดผู้เรียนส่วนใหญ่จะศึกษาหาความรู้จากหนังสือที่สามารถเรียนได้ด้วยตนเอง และฟังรายการวิทยุเพื่อเสริมการเรียนรู้จากบทเรียน

ค. การศึกษาสายสามัญประเภทเรียนด้วยตนเอง (คอ) เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนนอกกระบบโรงเรียนที่มีการกิจมาก ไม่สามารถเรียนตามวิธีชั้นเรียน และวิธีทางไกลได้ สามารถเรียนด้วยวิธีการเรียนด้วยตนเอง ด้วยการศึกษาหาความรู้จากหนังสือ ตำราเรียน หรือสื่อเสริมอื่น ๆ ให้มีความรู้คลุมตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ แต่ละระดับหรือหมวดวิชาที่ลงทะเบียนเรียนไว้ โดยมีเงื่อนไขการเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อการปลูกฝังสร้างเสริมให้นักศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม มีเจตคติที่ดีต่อการทำงานเป็นหมู่คณะในระบอบประชาธิปไตย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

รายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า แบ่งเป็น 5 หัวข้อ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดทั่วประเทศ จำนวน 72 ศูนย์ฯ โดยมุ่งศึกษากับบุคลากร 3 กลุ่ม คือ

- 1) . ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด จำนวน 72 คน
 - 2) . หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป จำนวน 72 คน
 - 3) . เจ้าหน้าที่งานนิเทศติดตามผล และประเมินผล จำนวน 72 คน
- รวมประชากรทั้งสิ้น 216 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สุ่มมาจากประชากรในข้อ 1 โดยมีขั้นตอนการสุ่ม ดังนี้

- 1) . กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างตามวิธีของ เครจซี และมอร์แกน (KREJCIE and MORGAN) จะได้กลุ่มตัวอย่างประมาณร้อยละ 80 ของประชากร
- 2) . สุ่มโดยจับสลากเลือกศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมาประมาณร้อยละ 80 ของจำนวนศูนย์ฯ ในแต่ละภาค ถ้ามีจุดทศนิยมเกิน .50 ปรับขึ้นเป็น 1 ซึ่งจะได้จำนวนศูนย์ฯ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 ภาค รวมทั้งสิ้น 60 ศูนย์ฯ คิดเป็น

ร้อยละ 83.30 ของจำนวนศูนย์การศึกษาเอกชนนอกโรงเรียนจังหวัดทั่วประเทศ

ศูนย์การศึกษาเอกชนนอกโรงเรียนจังหวัด ที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยมี ดังนี้

ภาคกลาง จำนวน 14 ศูนย์ ได้แก่ กาญจนบุรี ภัยนาท นครปฐม พระนครศรีอยุธยา เพชรบุรี ราชบุรี ลพบุรี อุทัยธานี นนทบุรี สุพรรณบุรี สมุทรสาคร อ่างทอง สมุทรสงคราม และสระบุรี

ภาคเหนือ จำนวน 13 จังหวัด ได้แก่ เชียงราย อุตรดิตถ์ ตาก น่าน พิจิตร พิษณุโลก แพร่ เพชรบูรณ์ สุโขทัย ลำพูน กำแพงเพชร เพ็ญเจียง และนครสวรรค์

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 14 ศูนย์ ได้แก่ กาฬสินธุ์ ขอนแก่น ชัยภูมิ นครพนม นครราชสีมา บุรีรัมย์ มหาสารคาม มุกดาหาร ร้อยเอ็ด เลย ศรีสะเกษ สุรินทร์ อุบลราชธานี และสกลนคร

ภาคใต้ จำนวน 12 ศูนย์ ได้แก่ กระบี่ ชุมพร ตรัง นครศรีธรรมราช นราธิวาส พังงา พัทลุง ภูเก็ต ปัตตานี สงขลา สตูล และยะลา

ภาคตะวันออก จำนวน 7 ศูนย์ ได้แก่ จันทบุรี ระยอง ชลบุรี ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ นครนายก และปราจีนบุรี

3) บุคลากรทั้ง 3 กลุ่ม ที่สังกัดศูนย์การศึกษาเอกชนนอกโรงเรียนจังหวัด, ที่ได้รับคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างถือเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งแบ่งเป็นผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาเอกชนนอกโรงเรียนจังหวัด หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป และเจ้าหน้าที่งานนิเทศติดตามผล และประเมินผลกลุ่มละ 60 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 180 คน ดังรายละเอียด แสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ภาค	จำนวน ศูนย์ฯ จังหวัด			จำนวนกลุ่มตัวอย่าง		
	ทั้งหมด ที่เลือกมาศึกษา ผ.อ.ศูนย์ฯ หน.ฝ่ายบริหาร จนท.นิเทศฯ รวม					
ภาคกลาง	17	14	14	14	14	42
ภาคเหนือ	16	13	13	13	13	39
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ						
ภาคใต้	14	12	12	12	12	36
ภาคตะวันออก						
ออก	8	7	7	7	7	21
รวมทั้งสิ้น	72	60	60	60	60	180

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามทัศนคติเกี่ยวกับบทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยมีรายละเอียด ดังนี้

วิธีสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

- 1) . ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาเกี่ยวกับบทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เพื่อนำมากำหนดเป็นข้อคำถามต่อไป ซึ่งแบ่ง

บทบาทและโครงสร้าง ออกเป็น 3 กลุ่มงานคือ กลุ่มงานบริหาร กลุ่มงานวิชาการ และกลุ่มงานปฏิบัติการ แต่ละกลุ่มงานจะประกอบด้วยกิจกรรม หลาย ๆ กิจกรรม

2). เขียนข้อคำถามตามภารกิจหรือกิจกรรมที่ได้จากการศึกษาเอกสารใน ข้อ 1 ได้ข้อคำถามทั้งสิ้น 35 ข้อ แบ่งเป็นกลุ่มงานบริหาร 12 ข้อ กลุ่มงานวิชาการ 12 ข้อ และกลุ่มงานปฏิบัติการ 11 ข้อ

3). นำร่างแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นเสนอกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโท เพื่อปรับแก้ไขให้เหมาะสม

4). เมื่อผ่านการพิจารณา จากกรรมการที่ปรึกษาแล้ว ได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกโรงเรียน 3 ท่าน ได้ตรวจสอบเนื้อหา ขอบข่ายของ คำถามและความเหมาะสมด้านอื่น ๆ ต่อไป

ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ ได้แก่ ตำแหน่ง วุฒิทางการศึกษา และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง เป็นต้น ข้อคำถามเป็นคำถาม เลือกตอบโดยเลือกกาในคำตอบที่เหมาะสม

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามแสดงทัศนะเกี่ยวกับบทบาทและโครงสร้างของศูนย์ การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด มีจำนวนทั้งสิ้น 35 ข้อ แยกเป็น 3 กลุ่มคือ กลุ่มงาน บริหาร 12 ข้อ กลุ่มงานวิชาการ 12 ข้อ และกลุ่มงานปฏิบัติการ 11 ข้อ ลักษณะ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าชนิด 5 ช่วงคะแนน โดยกำหนดน้ำหนัก คะแนนดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- 4 หมายถึง เห็นด้วย
- 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย
- 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตอนที่ 3 เป็นข้อความแสดงทัศนะเพิ่มเติมเป็นคำถามปลายเปิดให้ผู้ตอบแสดงทัศนะหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวกับบทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

หลังจากนำแบบสอบถามฉบับร่างเสร็จแล้วได้นำไปทดลองกับบุคลากรของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 ศูนย์ฯ ได้แก่ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดสิงห์บุรี ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดพทุมธานี ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดลำปาง ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดแม่ฮ่องสอน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดพะเยา ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดอุบลราชธานี ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดหนองคาย ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดยโสธร ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดสุราษฎร์ธานี ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดระนอง และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดตราด มีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 36 คน แยกเป็นผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด จำนวน 12 คน หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป จำนวน 12 คน และเจ้าหน้าที่งานนิเทศติดตามผล และประเมินผล จำนวน 12 คน นำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาคำนวณหาค่าคุณภาพของแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามจำนวน 36 ฉบับ ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.9487 จึงนำแบบสอบถามไปใช้เป็นฉบับจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการโดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากกองการเจ้าหน้าที่ จัดส่งแบบสอบถามเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2532 ไปยังศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด 60 จังหวัดที่ได้รับคัดเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่าง จังหวัดละ 3 ชุด โดยขอให้ผู้ค้ำบวการศูนย์การ

ศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด มอบแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตามที่ระบุชื่อไว้ในแบบสอบถาม

2. ขอให้ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดรวบรวมแบบสอบถามที่ตอบแล้วส่งถึงผู้วิจัยที่กองการเจ้าหน้าที่ กรมการศึกษานอกโรงเรียน ภายในกำหนด 20 วัน คือ วันที่ 20 กรกฎาคม 2532 ในครั้งแรก ได้รับแบบสอบถามคืนกลับมา 50 จังหวัด ถึงเหลืออีก 10 จังหวัด ที่ยังไม่ส่งกลับ ผู้วิจัยได้ทำวิธีทวงถามทางโทรศัพท์จนได้รับแบบสอบถามกลับคืนจนครบทั้ง 180 ฉบับ คิดเป็นร้อยละร้อยของแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการดังนี้

1. นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ปรากฏว่าเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทุกฉบับ

2. ตรวจหาห้คะแนนแบบสอบถามแต่ละฉบับ แล้วเตรียมคะแนนดิบเพื่อการวิเคราะห์ต่อไป

3. นำแบบสอบถามทั้งหมดมาวิเคราะห์ตามประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

(1) วิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง จากแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับตำแหน่งฐานะ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง โดยคำนวณค่าความถี่และค่าร้อยละ

(2) วิเคราะห์สถิติพื้นฐานของความคิดเห็นของแต่ละกลุ่มตัวอย่างได้แก่ การคำนวณค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคำถามเป็นรายข้อ เป็นกลุ่มงาน และรวมทุกข้อ ในการวินิจฉัยความหมายของค่าเฉลี่ยให้เกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 - 2.33 หมายถึง ไม่เห็นด้วยหรือไม่เหมาะสม

2.34 - 3.67 หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง

3.68 - 5.00 หมายถึง เห็นด้วยหรือเหมาะสม

(3) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม โดยใช้ F-test

(4) วิเคราะห์ความคิดเห็นจากคำถามปลายเปิด โดยการจำแนกความคิดเห็นออกตามเนื้อหา แล้วเรียบเรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของแบบสอบถาม ได้แก่

การวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ได้แก่ การคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) โดยใช้สูตรของครอนบาค (Cronbach, 1970 : 161) ดังนี้

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum S^2_i}{S^2_x} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	K	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
	$\sum S^2_i$	แทน	ผลรวมของคะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	S^2_x	แทน	คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

2.1 การหาค่าเฉลี่ยของคะแนน ใช้สูตรดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนคนกลุ่มตัวอย่าง
(Ferguson. 1976 : 47)

2.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สูตร

$$S = \sqrt{\frac{NEX^2 - (\Sigma X)^2}{N(N - 1)}}$$

เมื่อ S แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 EX^2 แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละระดับยกกำลังสอง
 $(\Sigma X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

(Ferguson. 1976 : 64)

3. สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 3 กลุ่ม ใช้สูตร ดังนี้

(ลิวันและกิ่งคณา สายยศ 2527:95)

$$F = \frac{MS_B}{MS_W}$$

เมื่อ F แทน อัตราส่วนวิกฤติของการแจกแจงแบบสอบถาม
 MS_B แทน ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
 MS_W แทน ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

เมื่อพบว่า คะแนนของตัวแปรที่ตรวจสอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจะทำการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method) จากสูตร (ลิวันและกิ่งคณา สายยศ 2528:119)

$$S = \sqrt{(K-1) F_{(\alpha; df1, df2)}} \sqrt{MS_E \left[\sum_{j=1}^k \frac{(C_{.j})^2}{N_{.j}} \right]}$$

เมื่อ S = ค่าวิกฤตของ Scheffe

K = จำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่นำมาเปรียบเทียบกัน

$F_{(\alpha; df1, df2)}$ = เปิดค่า F ในตารางการแจกแจงค่า F ที่ α มีค่า .05

MS_E = ค่าความคลาดเคลื่อนของความแปรปรวนในตารางวิเคราะห์ความแปรปรวน F

$C_{.j}$ = สัมประสิทธิ์ Contrast ซึ่งจะมีค่าเป็น 1, -1, 1, -1, ...

$n_{.j}$ = จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้แบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ทักษะของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกเป็นรายข้อ
3. เปรียบเทียบทักษะของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกลุ่มงาน
4. ทักษะและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละตอนมี ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือผู้อำนวยกาการศูนย์ฯ หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป และเจ้าหน้าที่งานนิเทศติดตามผล และประเมินผล มีจำนวนกลุ่มละ 60 คน รวมทั้งสิ้น 180 คน ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้แก่ ระดับทางการศึกษากับระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง รายละเอียดแสดงในตาราง 2 ดังต่อไปนี้

ตาราง 2 ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลส่วนตัว	ผู้อำนวยกาการศูนย์ฯ	หัวหน้าฝ่ายบริหาร	งานนิเทศฯ	รวม				
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ

จำนวนทั้งหมด	60	100.00	60	100.00	60	100.00	180	100
--------------	----	--------	----	--------	----	--------	-----	-----

1. ระดับการ

ศึกษา

-ต่ำกว่า

ปริญญาตรี	-1	1.67	5	8.33	1	1.67	180	3.89
-----------	----	------	---	------	---	------	-----	------

ตาราง 2 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนตัว	ผู้อำนวยการศูนย์ฯ		หัวหน้าฝ่ายบริหาร		จนท.งานนิเทศฯ		รวม
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวนร้อยละ
-ปริญญาตรี	39	65.00	53	88.33	40	66.67	180 73.33
-สูงกว่า							
ปริญญาตรี	20	33.33	2	3.33	19	31.67	180 22.78
2. ระยะเวลา							
<u>ในการดำรง</u>							
<u>ตำแหน่ง</u>							
-ต่ำกว่า 3 ปี	11	18.33	40	66.67	41	68.33	180 51.11
-3-5 ปี	11	18.33	8	13.33	8	13.33	180 15.00
-มากกว่า							
5 ปี	38	63.33	12	20.00	11	18.33	180 33.89

จากตาราง 2 ในด้านระดับหรือวุฒิทางการศึกษา ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรี คือผู้อำนวยการศูนย์ฯ มีร้อยละ 65.00 หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไปมีร้อยละ 88.30 และเจ้าหน้าที่งานนิเทศติดตามผล และประเมินผล มีร้อยละ 66.67 สำหรับวุฒิสูงกว่าปริญญาตรี ในจำนวนผู้อำนวยการศูนย์ฯ มีร้อยละ 33.33 หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไปมีร้อยละ 3.33 และเจ้าหน้าที่งานนิเทศติดตามผล และประเมินผล มีร้อยละ 31.67

เกี่ยวกับระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งปัจจุบัน ปรากฏว่าในกลุ่มผู้อำนวยการศูนย์ฯ ร้อยละ 63.33 ดำรงตำแหน่งมากกว่า 5 ปี ที่เหลือดำรงตำแหน่งเป็น

เวลา 3-5 ปี และต่ำกว่า 3 ปี ส่วนหัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป และเจ้าหน้าที่งานนิเทศติดตามผล และประเมินผล ส่วนใหญ่ร้อยละ 66.67 และ 68.33 ตามลำดับ ค่ารงค่าแห่งต่ำกว่า 3 ปี รองลงมาร้อยละ 20.00 และ 18.33 ตามลำดับ ค่ารงค่าแห่ง มากกว่า 3 ปี และที่เหลือ ร้อยละ 13.33 เท่ากัน ค่ารงค่าแห่ง ระหว่าง 3-5 ปี

เมื่อพิจารณากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ในด้านระดับหรือวุฒิทางการศึกษา ปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 73.33 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมาร้อยละ 22.78 สูงกว่าระดับปริญญาตรี และที่เหลือ ร้อยละ 3.89 ต่ำกว่าปริญญาตรี

เกี่ยวกับระยะเวลาในการค่ารงค่าแห่งปรากฏว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 51.11 ค่ารงค่าแห่งต่ำกว่า 5 ปี รองลงมาร้อยละ 33.89 มากกว่า 5 ปี และที่เหลือร้อยละ 15.00 ค่ารงค่าแห่งระหว่าง 3-5 ปี

ตอนที่ 2 ทักษะของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกเป็นรายข้อ

การเสนอข้อมูลในตอนนี้ แสดงให้เห็นภาพรวมของทักษะของกลุ่มตัวอย่าง แต่ละกลุ่มโดยเสนอค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของทักษะเป็นรายข้อตามกระทงคำถาม

ในการคำนวณค่าสถิติดังกล่าว เนื่องจากข้อคำถามบางข้อคำถามเป็นเชิงนิเสธ (เชิงลบ) ดังนั้นการให้คะแนนในข้อคำถามเหล่านี้จำเป็นต้องกลับมารวบรวมให้เป็นเชิงปฏิฐาน (เชิงบวก) เหมือนข้ออื่นๆเสียก่อน จึงนำคะแนนมาคำนวณหาค่าสถิติต่อไป

ความหมายของค่าเฉลี่ยที่นำมาเสนอต่อไปนี้ ได้แบ่งเป็น 3 ช่วง ดังนี้

- 1.00-2.33 หมายถึง ไม่เห็นด้วย หรือเห็นว่าเรื่องนั้นไม่เหมาะสม
- 2.34-3.67 หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง คือ ยังเหมือนเดิม
- 3.68-5.00 หมายถึง เห็นด้วย หรือเห็นว่าเรื่องนั้นเหมาะสม

ในการเสนอข้อมูลในตอนนี้ ได้แบ่งออกเป็น 3 ตอนย่อย ตามกลุ่มงาน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มงานบริหาร กลุ่มงานวิชาการ และกลุ่มงานปฏิบัติการ รายละเอียดปรากฏดังนี้

2.1 ทักษะต่อกลุ่มงานบริหาร

ค่าเฉลี่ยทักษะของบุคลากรศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ที่มีต่อการดำเนินงานในกลุ่มงานบริหาร เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ แสดงในตาราง 3 ต่อไปนี้

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ตามทักษะของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อกลุ่มงานบริหาร

ข้อคำถาม	ผู้อำนวยการฯ		หน.ฝ่ายบริหารฯ		จนท.นิเทศฯ		รวม	
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D
1. งานด้านสารบรรณ								
มีความคล่องตัวและรวดเร็ว	4.03	0.92	4.00	0.66	3.77	0.74	3.93	0.79
2. การรับจ่ายเงิน								
เป็นไปอย่างถูกต้องและรวดเร็ว	4.17	0.69	4.02	0.65	3.82	0.72	4.00	0.70
3. ไม่ก่อให้เกิดปัญหาในการบริหาร								
งานบุคคล	3.14	1.15	2.78	1.16	2.78	1.04	2.90	1.13
4. กิจกรรมของศูนย์ฯ ได้รับความสนใจมากขึ้น	3.81	0.68	3.75	0.88	3.74	0.77	3.77	0.78

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ผู้อำนวยกาฯ หน.ฝ่ายบริหารฯ จนท.นิเทศฯ						รวม	
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D
5. ศูนย์มีโอกาสดจัด								
กิจกรรมพิเศษเช่น งาน								
วันสำคัญต่างามากขึ้น	3.60	0.98	3.22	1.08	3.15	1.07	3.32	1.06
6. พัสดุ ครุภัณฑ์								
เพียงพอ	2.97	1.04	3.10	0.93	3.10	1.02	3.06	1.00
7. การใช้จ่ายพาหนะ								
สะดวกและรวดเร็ว	3.27	1.03	3.39	0.98	3.03	1.00	3.23	1.01
8. อาคารทุกแห่ง								
ใช้ประโยชน์เต็มที่	4.05	0.86	3.73	1.04	3.67	1.02	3.82	0.98
9. บุคลากรในกลุ่ม								
งานบริหารมีเพียงพอ	1.75	1.00	1.92	1.15	1.77	0.93	1.81	1.03
10. การติดต่อประ-								
สานงานกับหน่วยงาน								
อื่นมีระบบที่ดี	3.17	1.04	3.00	1.18	2.72	1.08	3.04	1.11
11. การแบ่งฝ่ายในกลุ่ม								
งานบริหารเหมาะสม	3.23	1.06	2.93	1.13	2.93	1.13	2.97	1.11
12. การจัดสรรค้งาน								
ให้ฝ่ายต่างๆในกลุ่ม								
งานบริหารเหมาะสม	3.77	0.89	3.67	0.82	3.52	0.79	3.65	0.84

ตาราง 9 (ต่อ)

ข้อคำถาม	ผู้อำนวยการฯ		หน.ฝ่ายบริหารฯ		จนท.นิเทศฯ		รวม	
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D
11. การแบ่งฝ่ายในกลุ่มงานบริหารเหมาะสม	3.23	1.05	2.93	1.13	2.93	1.13	2.97	1.11
12. การจัดสรรงานให้ฝ่ายต่างๆในกลุ่มงานบริหารเหมาะสม	3.77	0.89	3.67	0.82	3.52	0.79	3.65	0.84
เฉลี่ย	3.42	0.45	3.29	0.46	3.15	0.45	3.45	0.35

ค่าสถิติในตาราง 3 อธิบายได้ดังนี้

1. ทัศนะของผู้บริหารศูนย์ฯ ค่าเฉลี่ยทัศนะเป็นรายข้อ มีค่าตั้งแต่ 1.75 ถึง 4.17 โดยแบ่งเป็น 3 ช่วง ดังนี้

ก. ข้อที่เห็นด้วย ($\bar{X}=3.68-5.00$) หมายถึง เห็นว่าการปรับบทบาท และโครงสร้างของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด มีความเหมาะสม มี 5 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้

- 1) การรับจ่ายเงินเป็นไปอย่างถูกต้องและรวดเร็ว ($\bar{X}=4.17$)
- 2) อาคารทุกแห่งใช้ประโยชน์เต็มที่ ($\bar{X}=4.05$)
- 3) งานด้านสารบรรณมีความคล่องตัวและรวดเร็ว ($\bar{X}=4.03$)
- 4) กิจกรรมของศูนย์ฯได้รับความสนใจมากขึ้น ($\bar{X}=3.81$)
- 5) การจัดสรรงานให้ฝ่ายต่างๆเหมาะสม ($\bar{X}=3.77$)

ข. ข้อที่เห็นความเห็นในระดับปานกลาง ($\bar{x}=2.34-3.67$) หมายถึง เห็นว่าการปรับบทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง คือ ยังเหมือนเดิม มี 6 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้

- 1) ศูนย์ฯมีโอกาสจัดกิจกรรมพิเศษร่วมกับหน่วยงานอื่นมากขึ้น ($\bar{x}=3.60$)
- 2) การใช้จ่ายพาหนะสะดวกและรวดเร็ว ($\bar{x}=3.27$)
- 3) การแบ่งฝ่ายในกลุ่มงานบริหารเหมาะสม ($\bar{x}=3.23$)
- 4) การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นมีระบบที่ดี ($\bar{x}=3.17$)
- 5) ไม่ก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารงานบุคคล ($\bar{x}=3.14$)
- 6) มีพัสดุ ครุภัณฑ์ เพียงพอ ($\bar{x}=2.97$)

ค. ข้อที่ไม่เห็นด้วย ($\bar{x}=1.00-2.33$) หมายถึง เมื่อเปลี่ยนแปลง บทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดแล้ว ทำให้มีความเหมาะสมในด้านนี้น้อยลง มีเพียง 1 ข้อ คือ บุคลากรในกลุ่มงานบริหารมีเพียงพอ ($\bar{x}=1.75$)

2. ทัศนะของหัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป ค่าเฉลี่ยทัศนะเป็นรายข้อมีค่าตั้งแต่ 1.92 ถึง 4.02 โดยแบ่งเป็น 3 ช่วง ดังนี้

ก. ข้อที่เห็นด้วย ($\bar{x}=3.68-5.00$) หมายถึง เห็นว่าการปรับบทบาท และโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด มีความเหมาะสม มี 4 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้

- 1) การรับจ่ายเงินเป็นไปอย่างถูกต้องและรวดเร็ว ($\bar{x}=4.02$)
- 2) งานด้านสารบรรณมีความคล่องตัวและรวดเร็ว ($\bar{x}=4.00$)
- 3) กิจกรรมของศูนย์ฯได้รับความสนใจมากขึ้น ($\bar{x}=3.75$)
- 4) อาคารทุกแห่งใช้ประโยชน์เต็มที่ ($\bar{x}=3.73$)

ข. ข้อที่เห็นความเห็นในระดับปานกลาง ($\bar{x}=2.34-3.67$) หมายถึง

เห็นว่าการปรับบทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคือ ยังเหมือนเดิม มี 7 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้

- 1) การจัดสรรงานให้ฝ่ายต่างๆเหมาะสม ($\bar{x}=3.67$)
- 2) การใช้ยานพาหนะสะดวกและรวดเร็ว ($\bar{x}=3.39$)
- 3) ศูนย์มีโอกาสจัดกิจกรรมพิเศษร่วมกับหน่วยงานอื่นมากขึ้น ($\bar{x}=3.60$)
- 4) มีพัสดุ ครุภัณฑ์ เพียงพอ ($\bar{x}=3.10$)
- 5) การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นมีระบบที่ดี ($\bar{x}=3.00$)
- 6) การแบ่งฝ่ายในกลุ่มงานบริหารเหมาะสม ($\bar{x}=2.93$)
- 7) ไม่ก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารงานบุคคล ($\bar{x}=2.78$)

ค. ข้อที่ไม่เห็นด้วย ($\bar{x}=1.00-2.33$) หมายถึง เมื่อเปลี่ยนแปลงบทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดแล้ว ทำให้มีความเหมาะสมในด้านนั้นน้อยลง มีเพียง 1 ข้อ คือ บุคลากรในกลุ่มงานบริหารมีเพียงพอ ($\bar{x}=1.92$)

3. ทัศนะของเจ้าหน้าที่งานนิเทศติดตามผลและประเมินผล ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเป็นรายข้อ มีค่าตั้งแต่ 1.77 ถึง 3.82 โดยแบ่งเป็น 3 ช่วง ดังนี้

ก. ข้อที่เห็นด้วย ($\bar{x}=3.68-5.00$) หมายถึง เห็นว่าการปรับบทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมีความเหมาะสม มี 3 ข้อ คือ

- 1) การรับจ่ายเงินเป็นไปอย่างถูกต้องและรวดเร็ว ($\bar{x}=3.82$)
- 2) งานด้านสารบรรณมีความคล่องตัวและรวดเร็ว ($\bar{x}=3.77$)
- 3) กิจกรรมของศูนย์ฯได้รับความสนใจมากขึ้น ($\bar{x}=3.74$)

ข. ข้อที่มีความเห็นในระดับปานกลาง ($\bar{x}=2.34-3.67$) หมายถึง เห็นว่าการปรับบทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคือ ยังเหมือนเดิม มี 8 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้

- 1) อาคารทุกแห่งใช้ประโยชน์เต็มที่ ($\bar{x}=3.67$)
- 2) การจัดสรรงานให้ฝ่ายต่างๆเหมาะสม ($\bar{x}=3.52$)
- 3) ศูนย์มีโอกาสจัดกิจกรรมพิเศษร่วมกับหน่วยงานอื่นมากขึ้น ($\bar{x}=3.15$)
- 4) มีพัสดุ ครุภัณฑ์ เพียงพอ ($\bar{x}=3.10$)
- 5) การให้ยานพาหนะสะดวกและรวดเร็ว ($\bar{x}=3.03$)
- 6) การแบ่งฝ่ายในกลุ่มงานบริหารเหมาะสม ($\bar{x}=2.93$)
- 7) ไม่ก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารงานบุคคล ($\bar{x}=2.78$)
- 8) การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นมีระบบที่ดี ($\bar{x}=2.72$)

ค. ข้อที่ไม่เห็นด้วย ($\bar{x}=1.00-2.33$) หมายถึง เมื่อเปลี่ยนแปลงบทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดแล้ว ทำให้มีความเหมาะสมในค่านี้น้อยลง มีเพียง 1 ข้อ คือ บุคลากรในกลุ่มงานบริหารมีเพียงพอ ($x=1.77$)

4. ทัศนะของกลุ่มตัวอย่างรวมทั้ง 3 กลุ่ม ค่าเฉลี่ยแสดงทัศนะเป็นรายข้อ มีค่าตั้งแต่ 1.81 ถึง 4.00 โดยแบ่งเป็น 3 ช่วง ดังนี้

ก. ข้อที่เห็นด้วย ($\bar{x}=3.68-5.00$) หมายถึง เห็นว่าการปรับบทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด มีความเหมาะสม มี 4 ข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้

- 1) การรับจ่ายเงินเป็นไปอย่างถูกต้องและรวดเร็ว ($\bar{x}=4.00$)
- 2) งานด้านสารบรรณมีความคล่องตัวและรวดเร็ว ($\bar{x}=3.93$)
- 3) อาคารทุกแห่งใช้ประโยชน์เต็มที่ ($\bar{x}=3.82$)
- 4) กิจกรรมของศูนย์ฯ ได้รับความสนใจมากขึ้น ($\bar{x}=3.77$)

ข. ข้อที่มีความเห็นในระดับปานกลาง ($\bar{x}=2.34-3.67$) หมายถึง เห็นว่าการปรับบทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด ไม่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคือ ยังเหมือนเดิม มี 7 ข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไป

หาน้อย ดังนี้

- 1) การจัดสรรงานให้ฝ่ายต่างๆเหมาะสม ($\bar{x}=3.65$)
- 2) ศูนย์ฯมีโอกาสจัดกิจกรรมพิเศษร่วมกับหน่วยงานอื่นมากขึ้น
($\bar{x}=3.32$)
- 3) การใช้ยานพาหนะสะดวกและรวดเร็ว ($\bar{x}=3.23$)
- 4) มีพัสดุ ครุภัณฑ์ เพียงพอ ($\bar{x}=3.06$)
- 5) การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นมีระบบที่ดี ($\bar{x}=3.04$)
- 6) การแบ่งฝ่ายในกลุ่มงานบริหารเหมาะสม ($\bar{x}=2.97$)
- 7) ไม่ก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารงานบุคคล ($\bar{x}=2.90$)

ค. ข้อที่ไม่เห็นด้วย ($\bar{x}=1.00-2.33$) หมายถึง เมื่อเปลี่ยนแปลง
บทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดแล้ว ทำให้มีความ
เหมาะสมในด้านนั้นน้อยลง มีเพียง 1 ข้อ คือ บุคลากรในกลุ่มงานบริหารมีเพียงพอ
($\bar{x}=1.81$)

2.2 ทิศนะต่อกลุ่มงานวิชาการ

ค่าเฉลี่ยทัศนะของบุคลากร ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่มีต่อ
การดำเนินงานใน กลุ่มงานวิชาการเมื่อจำแนกเป็นรายข้อแสดงในตาราง 4 ต่อไปนี้

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อกลุ่มงานวิชาการ

ลำดับ ที่	ข้อความ	ผู้อำนวยการฯ หน.ฝ่ายบริหารฯ จนท.น.เทศฯ รวม							
		$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D
13.	การวางแผนงาน								
	มีประสิทธิภาพมากขึ้น	3.97	0.76	3.66	0.73	3.52	0.81	3.72	0.79
14.	การติดตามผลประ								
	เมินผลเป็นไปอย่าง								
	ต่อเนื่อง	3.67	0.86	3.47	0.75	3.32	0.91	3.49	0.85
15.	การเก็บรวบรวม								
	ข้อมูลมีประสิทธิภาพ	3.65	0.71	3.49	0.80	3.30	0.91	3.47	0.82
16.	มีข้อมูลเพียงพอ								
	สำหรับการวางแผน	2.88	0.94	2.84	0.91	2.92	0.96	2.88	0.93
17.	มีโครงการพิเศษ								
	นอกงบประมาณ.มากกว่าเดิม	3.50	0.97	3.48	0.92	3.41	0.79	3.46	0.89
18.	การรายงานผล								
	การปฏิบัติงานเป็นไป								
	อย่างรวดเร็ว	3.48	0.79	3.53	0.75	3.35	0.99	3.45	0.85
19.	ระบบการวางแผน								
	มีความยืดหยุ่น	3.63	0.64	3.76	0.71	3.58	0.79	3.66	0.72

ตาราง 4 (ต่อ)

		ผู้อำนวยการฯ ทน.ฝ่ายบริหารฯ จนท.นิเทศฯ รวม							
ลำดับ	ข้อความ								
ที่		$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D
20. การบริหารงาน									
• ประมวลสัมพันธ์กับ									
	งานโครงการ	3.02	1.07	2.88	0.98	2.98	1.01	2.96	1.01
21. กิจกรรมแนะแนวได้									
	ได้รับความสนใจมากขึ้น	3.64	0.83	3.27	0.98	3.27	0.98	3.39	0.94
22. ระบบงานทะเบียน									
	นักศึกษาดีขึ้น	3.95	0.75	3.85	0.64	3.92	0.74	3.91	0.71
23. การแบ่งฝ่ายใน									
	กลุ่มงานวิชาเหมาะสม	3.15	0.97	2.87	0.94	2.90	1.04	2.98	0.99
24. การจัดสรรงาน									
ให้ฝ่ายต่างๆในกลุ่มงาน									
	วิชาการเหมาะสม	3.45	0.79	3.38	0.75	3.42	0.96	3.42	0.83
	เฉลี่ย	3.50	0.44	3.39	0.39	3.32	0.52	3.37	0.31

ค่าสถิติในตาราง 4 อธิบายได้ดังนี้

1. ทักษะของผู้บริหารศูนย์ฯ ค่าเฉลี่ยทักษะเป็นรายข้อ มีค่าตั้งแต่

2.88 ถึง 3.97 คืออยู่ในระดับ ปานกลางถึงระดับเห็นด้วย โดยแบ่งเป็น 2 ช่วง ดังนี้

- ก. ข้อที่เห็นด้วย ($\bar{x}=3.68-5.00$) มี 2 ข้อคือ
- 1) การวางแผนงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ($\bar{x}=3.97$)
 - 2) ระบบงานทะเบียนนักศึกษาดีขึ้น ($\bar{x}=3.95$)
- ข. ข้อที่มีความเห็นในระดับปานกลาง ($\bar{x}=2.34-3.67$) มี 10 ข้อคือ
- 1) การติดตามผลประเมินผลเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x}=3.67$)
 - 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลมีประสิทธิภาพ ($\bar{x}=3.65$)
 - 3) กิจกรรมแนะแนวได้รับความสนใจมากขึ้น ($\bar{x}=3.64$)
 - 4) ระบบการวางแผนมีความยืดหยุ่น ($\bar{x}=3.63$)
 - 5) มีโครงการพิเศษนอกงบประมาณมากกว่าเดิม ($\bar{x}=3.50$)
 - 6) การรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างรวดเร็ว ($\bar{x}=3.48$)
 - 7) การจัดสรรงานให้ฝ่ายต่างๆในกลุ่มงานวิชาการเหมาะสม ($\bar{x}=3.45$)
 - 8) การแบ่งฝ่ายในกลุ่มงานวิชาการเหมาะสม ($\bar{x}=3.15$)
 - 9) การบริหารงบประมาณสัมพันธ์กับงานโครงการ ($\bar{x}=3.02$)
 - 10) มีข้อมูลเพียงพอสำหรับการวางแผน ($\bar{x}=2.88$)

2. ทัศนะของหัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเป็นรายข้อ มีค่าตั้งแต่ 2.84 ถึง 3.85 คืออยู่ในระดับ ปานกลางจนถึงระดับเห็นด้วย โดยแบ่งเป็น 2 ช่วง ดังนี้

- ก. ข้อที่เห็นด้วย ($\bar{x}=3.68-5.00$) มี 2 ข้อคือ
- 1) ระบบงานทะเบียนนักศึกษาดีขึ้น ($\bar{x}=3.85$)
 - 2) ระบบการวางแผนมีความยืดหยุ่น ($\bar{x}=3.76$)
- ข. ข้อที่มีความเห็นในระดับปานกลาง ($\bar{x}=2.34-3.67$) มี 10 ข้อคือ
- 1) การวางแผนงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ($\bar{x}=3.66$)

- 2) การรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างรวดเร็ว ($\bar{x}=3.53$)
- 3) การเก็บรวบรวมข้อมูลมีประสิทธิภาพ ($\bar{x}=3.49$)
- 4) มีโครงการพิเศษนอกงบประมาณมากกว่าเดิม ($\bar{x}=3.48$)
- 5) การติดตามผลประเมินผลเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x}=3.47$)
- 6) การจัดสรรงานให้ฝ่ายต่างๆในกลุ่มงานวิชาการเหมาะสม ($\bar{x}=3.38$)
- 7) กิจกรรมแนะแนวได้รับความสนใจมากขึ้น ($\bar{x}=3.27$)
- 8) การบริหารงบประมาณสัมพันธ์กับงานโครงการ ($\bar{x}=2.88$)
- 9) การแบ่งฝ่ายในกลุ่มงานวิชาการเหมาะสม ($\bar{x}=2.87$)
- 10) มีข้อมูลเพียงพอสำหรับการวางแผน ($\bar{x}=2.84$)

3. ทักษะของเจ้าหน้าที่งานนิเทศ ติดตามผล และประเมินผล ค่าเฉลี่ย

แสดงทักษะเป็นรายข้อ มีค่าตั้งแต่ 2.90 ถึง 3.92 คืออยู่ในระดับ ปานกลาง ถึง ระดับเห็นด้วยโดยแบ่งเป็น 2 ช่วง ดังนี้

ก. ข้อที่เห็นด้วย ($\bar{x}=3.68-5.00$) มีเพียง 1 ข้อคือ ระบบงานทะเบียนนักศึกษาขึ้น ($\bar{x}=3.92$)

ข. ข้อที่มีความเห็นในระดับปานกลาง ($\bar{x}=2.34-3.67$) มี 11 ข้อคือ

- 1) ระบบการวางแผนมีความยืดหยุ่น ($\bar{x}=3.58$)
- 2) การวางแผนงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ($\bar{x}=3.52$)
- 3) การจัดสรรงานให้ฝ่ายต่างๆในกลุ่มงานวิชาการเหมาะสม ($\bar{x}=3.42$)
- 4) มีโครงการพิเศษนอกงบประมาณมากกว่าเดิม ($\bar{x}=3.41$)
- 5) การรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างรวดเร็ว ($\bar{x}=3.35$)
- 6) การติดตามผลประเมินเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x}=3.32$)
- 7) การเก็บรวบรวมข้อมูลมีประสิทธิภาพ ($\bar{x}=3.30$)
- 8) กิจกรรมแนะแนวได้รับความสนใจมากขึ้น ($\bar{x}=3.27$)

9) การบริหารงบประมาณสัมพันธ์กับงานโครงการ ($\bar{x}=2.98$)

10) มีข้อมูลเพียงพอสำหรับการวางแผน ($\bar{x}=2.92$)

1.1) การแบ่งฝ่ายในกลุ่มงานวิชาการเหมาะสม ($\bar{x}=2.90$)

4. ทิศนะของกลุ่มตัวอย่างรวมทั้ง 3 กลุ่ม ค่าเฉลี่ยแสดงทิศนะเป็นรายข้อ

มีค่าตั้งแต่ 2.88 ถึง 3.91 โดยแบ่งเป็น 2 ช่วง ดังนี้

ก. ข้อที่เห็นด้วย ($\bar{x}=3.68-5.00$) มี 2 ข้อคือ

1) ระบบงานทะเบียนนักศึกษาขึ้น ($\bar{x}=3.91$)

2) การวางแผนงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น ($\bar{x}=3.72$)

ข. ข้อที่ไม่เห็นในระดัปานกลาง ($\bar{x}=2.34-3.67$) มี 10 ข้อคือ

1) ระบบการวางแผนมีความยืดหยุ่น ($\bar{x}=3.66$)

2) การติดตามผลประเมินเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ($\bar{x}=3.49$)

3) การเก็บรวบรวมข้อมูลมีประสิทธิภาพ ($\bar{x}=3.47$)

4) มีโครงการพิเศษนอกงบประมาณมากกว่าเดิม ($\bar{x}=3.46$)

5) การรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างรวดเร็ว
($\bar{x}=3.45$)

6) การแบ่งงานให้ฝ่ายต่างๆในกลุ่มงานวิชาการเหมาะสม
($\bar{x}=3.42$)

7) กิจกรรมแนะแนวได้รับความสนใจมากขึ้น ($\bar{x}=3.39$)

8) การแบ่งฝ่ายในกลุ่มงานวิชาการเหมาะสม ($\bar{x}=2.98$)

9) การบริหารงบประมาณสัมพันธ์กับงานโครงการ ($\bar{x}=2.96$)

10) มีข้อมูลเพียงพอสำหรับการวางแผน ($\bar{x}=2.88$)

2.3 ทิศนะต่อกลุ่มงานปฏิบัติการ

ค่าเฉลี่ยแสดงทิศนะของบุคลากรศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ที่มีต่อการดำเนินงานในกลุ่มงานปฏิบัติการเมื่อจำแนกเป็นรายข้อ แสดงในตาราง 5 ต่อไปนี้

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของทัศนะของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อ
กลุ่มงานปฏิบัติการ

ลำดับ ข้อความ ที่	ผู้อำนวยการฯ หน.ฝ่ายบริหารฯ จนท.นิเทศฯ						รวม	
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D
25. มีการจัดกิจกรรม ร่วมกับหน่วยงานอื่น มากขึ้น	3.92	0.70	3.94	0.89	3.62	0.85	3.82	0.82
26. จำนวนผู้รับ บริการการศึกษา สายสามัญเพิ่มมากขึ้น	4.27	0.63	4.05	0.71	3.98	0.65	4.10	0.67
27. การจัดสื่อสิ่ง พิมพ์เป็นระบบ	3.67	0.59	3.36	0.86	3.13	0.91	3.39	0.83
28. การให้บริการด้าน สื่อสารมวลชนประเภท วิทยุและโทรทัศน์ กว้างขวางขึ้น	4.48	0.62	4.42	0.56	4.32	0.70	4.41	0.63
29. จำนวนผู้รับ บริการการศึกษา สายอาชีวะมากขึ้น	3.70	0.91	3.37	0.95	3.18	0.95	3.42	0.93
30. งานที่อ่านหนังสือ ประจำหมู่บ้านได้รับ ความสนใจมากขึ้น	3.88	0.87	3.16	1.20	3.32	1.20	3.45	1.14

ตาราง 5 (ต่อ)

ลำดับที่	ข้อความ	ผู้อำนวยการฯ หน.ฝ่ายบริหารฯ จนท.นิเทศฯ						รวม	
		$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D
31.	มีการส่งเสริม								
	คุณภาพชีวิตมากขึ้น	3.50	0.79	3.17	0.85	3.17	0.89	3.28	0.85
32.	การประสานงาน								
	กับกลุ่มงานวิชาการ								
	และกลุ่มงานบริหารมี								
	ความคล่องตัว	3.82	0.65	3.58	0.95	3.36	0.76	3.58	0.81
33.	ผู้ประสานงานอา-								
	เภอมีความจำเป็นมาก	4.37	0.87	4.17	0.87	4.39	0.87	4.34	0.88
34.	การแบ่งฝ่ายใน								
	กลุ่มงานปฏิบัติการ								
	เหมาะสม	3.10	1.07	2.93	1.05	3.07	1.01	3.03	1.04
35	การแบ่งงานใน								
	กลุ่มงานปฏิบัติการ								
	เหมาะสม	3.00	1.34	2.95	1.04	3.16	1.00	3.04	1.14
รวม		3.81	0.41	3.56	0.41	3.51	0.49	3.29	0.46
เฉลี่ย		3.59	0.38	3.44	0.33	3.32	0.43	3.45	0.40

ค่าสถิติในตาราง 5 อธิบายได้ดังนี้

1. ทัศนะของผู้อำนวยกาการศูนย์ฯ ค่าเฉลี่ยทัศนะเป็นรายข้อ มีค่าตั้งแต่

3.00 ถึง 4.48 โดยแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ เห็นด้วยกับที่อยู่ในระดับปานกลาง ดังนี้

ก. ข้อที่เห็นด้วย ($\bar{x}=3.68-5.00$) มี 7 ข้อคือ

1) การให้บริการด้านสื่อสารมวลชน ประเทวิทยุและโทรทัศน์
กว้างขวางขึ้น ($\bar{x}=4.48$)

2) ผู้ประสานงานอำเภอมีความจำเป็นมาก ($\bar{x}=4.37$)

3) จำนวนผู้รับบริการการศึกษาสายสามัญเพิ่มขึ้น ($\bar{x}=4.27$)

4) มีการจัดกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานอื่นมากขึ้น ($\bar{x}=3.96$)

5) งานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านได้รับความสนใจมากขึ้น
($\bar{x}=3.88$)

6) การประสานงานกับกลุ่มงานวิชาการ และกลุ่มงานบริหารมี
ความคล่องตัว ($\bar{x}=3.82$)

7) จำนวนผู้รับบริการการศึกษาสายอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้น ($\bar{x}=3.70$)

ข. ข้อที่มีความเห็นในระดับปานกลาง ($\bar{x}=2.34-3.67$) มี 4 ข้อคือ

1) การจัดสื่อสิ่งพิมพ์เป็นระบบ ($\bar{x}=3.67$)

2) การส่งเสริมคุณภาพชีวิตเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x}=3.50$)

3) การแบ่งฝ่ายในกลุ่มงานปฏิบัติการเหมาะสม ($\bar{x}=3.10$)

4) การแบ่งงานในกลุ่มงานปฏิบัติการเหมาะสม ($\bar{x}=3.00$)

2. ทัศนะของหัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป ค่าเฉลี่ยทัศนะเป็นรายข้อ มีค่าตั้งแต่

2.93 ถึง 4.42 โดยแบ่งเป็น 2 ช่วง ดังนี้

ก. ข้อที่เห็นด้วย ($\bar{x}=3.68-5.00$) มี 4 ข้อคือ

1) การให้บริการด้านสื่อสารมวลชน ประเทวิทยุและโทรทัศน์
กว้างขวางขึ้น ($\bar{x}=4.42$)

2) ผู้ประสานงานอำเภอมีความจำเป็นมาก ($\bar{x}=4.17$)

3) จำนวนผู้รับบริการการศึกษาสายสามัญเพิ่มขึ้น ($\bar{x}=4.05$)

4) มีการจัดกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานอื่นมากขึ้น ($\bar{x}=3.93$)

ข. ข้อที่มีความเห็นในระดับปานกลาง ($\bar{x}=2.34-3.67$) มี 7 ข้อคือ

1) การประสานงานกับกลุ่มงานวิชาการ และกลุ่มงานบริหารมีความคล่องตัว ($\bar{x}=58$)

2) จำนวนผู้รับบริการการศึกษาสายอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้น ($\bar{x}=3.37$)

3) การจัดสื่อสิ่งพิมพ์เป็นระบบ ($\bar{x}=3.36$)

4) มีการส่งเสริมคุณภาพชีวิตเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x}=3.17$)

5) งานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านได้รับความสนใจมากขึ้น ($\bar{x}=3.16$)

6) การแบ่งงานในกลุ่มงานปฏิบัติการเหมาะสม ($\bar{x}=2.95$)

7) การแบ่งฝ่ายในกลุ่มงานปฏิบัติการเหมาะสม ($\bar{x}=2.93$)

3. ทักษะของเจ้าหน้าที่งานนิเทศติดตามผล และ ประเมินผล ค่าเฉลี่ย

ทักษะเป็นรายข้อ มีค่าตั้งแต่ 3.07 ถึง 4.39 โดยแบ่งเป็น 2 ช่วง ดังนี้

ก. ข้อที่เห็นด้วย ($\bar{x}=3.68-5.00$) มี 3 ข้อคือ

1) ผู้ประสานงานอำเภอมีความจำเป็นมาก ($\bar{x}=4.39$)

2) การให้บริการด้านสื่อสารมวลชน ประเทวิทยุและโทรทัศน์กว้างขวางขึ้น ($\bar{x}=4.32$)

3) จำนวนผู้รับบริการการศึกษาสายสามัญเพิ่มขึ้น ($\bar{x}=3.98$)

ข. ข้อที่มีความเห็นในระดับปานกลาง ($\bar{x}=2.34-3.67$) มี 8 ข้อคือ

1) มีการจัดกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานอื่นมากขึ้น ($\bar{x}=3.62$)

2) การประสานงานกับ กลุ่มงานวิชาการ และกลุ่มงานบริหาร มีความคล่องตัว ($\bar{x}=3.36$)

3) งานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านได้รับความสนใจมากขึ้น ($\bar{x}=3.32$)

4) จำนวนผู้รับบริการการศึกษาสายอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้น ($\bar{x}=3.18$)

- 5) มีการส่งเสริมคุณภาพชีวิตเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{x}=3.17$)
- 6) การแบ่งงานในกลุ่มงานปฏิบัติการเหมาะสม ($\bar{x}=3.16$)
- 7) การจัดสื่อสิ่งพิมพ์เป็นระบบ ($\bar{x}=3.13$)
- 8) การแบ่งฝ่ายในกลุ่มงานปฏิบัติการเหมาะสม ($\bar{x}=2.93$)

4. ทิศนะของกลุ่มตัวอย่างรวมทั้ง 3 กลุ่ม ค่าเฉลี่ยทัศนะเป็นรายข้อมีค่าตั้งแต่

3.03 ถึง 4.41 โดยแบ่งเป็น 2 ช่วงคือ เห็นด้วยกับเห็นด้วยในระดับปานกลาง ดังนี้

ก. ข้อที่เห็นด้วย ($\bar{x}=3.68-5.00$) มี 4 ข้อคือ

- 1) การบริการด้านสื่อสารมวลชน ประเภทวิทยุและโทรทัศน์ กว้างขวางขึ้น ($\bar{x}=4.41$)
- 2) ผู้ประสานงานอำเภอมีความจำเป็นมาก ($\bar{x}=4.34$)
- 3) จำนวนผู้รับบริการการศึกษาสายสามัญเพิ่มขึ้น ($\bar{x}=4.10$)
- 4) มีการจัดกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานอื่นมากขึ้น ($\bar{x}=3.82$)

ข. ข้อที่มีความเห็นในระดับปานกลาง ($\bar{x}=2.34-3.67$) มี 7 ข้อคือ

- 1) การประสานงานกับ กลุ่มงานวิชาการ และกลุ่มงานบริหารมีความคล่องตัว ($\bar{x}=3.58$)
- 2) งานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านได้รับความสนใจมากขึ้น ($\bar{x}=3.45$)
- 3) จำนวนผู้รับบริการการศึกษาสายอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้น ($\bar{x}=3.42$)
- 4) มีการจัดสื่อสิ่งพิมพ์เป็นระบบ ($\bar{x}=3.39$)
- 5) มีการส่งเสริมคุณภาพชีวิตมากขึ้น ($\bar{x}=3.28$)
- 6) การแบ่งงานในกลุ่มงานปฏิบัติการเหมาะสม ($\bar{x}=3.04$)
- 7) การแบ่งฝ่ายในกลุ่มงานปฏิบัติการเหมาะสม ($\bar{x}=3.03$)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบทัศนะของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกลุ่มงาน

ตอนนี้เป็นการศึกษาทัศนะของบุคลากร ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเกี่ยวกับบทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ที่จำแนกเป็น 3 กลุ่มงาน คือ กลุ่มงานบริหาร กลุ่มงานวิชาการ และกลุ่มงานปฏิบัติการ

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้เป็นการคำนวณ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยความคิดเห็น ของกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 3 กลุ่ม คือ ผู้อำนวยการศูนย์ฯ หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป และเจ้าหน้าที่งานนิเทศติดตามผล และประเมินผล ที่มีต่อ 3 กลุ่มงานรายละเอียดแสดงในตาราง 6 ต่อไปนี้

ตาราง 6. ค่าสถิติพื้นฐานและการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ทศนะของ
กลุ่มตัวอย่างจำแนกตามกลุ่มงาน

ผู้อำนวยการฯ หน.ฝ่ายบริหารฯ จนท.นิเทศฯ รวม 3 กลุ่มงาน									
	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	$\bar{X}$	S.D	F
กลุ่มงาน									
บริหาร	3.42	0.45	3.29	0.46	3.15	0.45	3.29	0.46	4.6630*
วิชาการ	3.50	0.44	3.39	0.39	3.32	0.52	3.41	0.46	2.2562
ปฏิบัติการ	3.81	0.41	3.56	0.41	3.51	0.49	3.63	0.46	7.7169*
รวม	3.59	0.38	3.44	0.33	3.32	0.43	3.45	0.40	6.7294*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 6 อธิบายได้ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยของทัศนนะของกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม ที่มีต่อแต่ละกลุ่มงานมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.29-3.81 คือ มีค่าน้ำหนักอยู่ในระดับ ปานกลางไปจนถึงระดับ เห็นด้วย
2. ค่าเฉลี่ยของทัศนนะรวมทั้ง 3 กลุ่มงาน พบว่าในกลุ่มผู้อำนวยการศูนย์ฯ มีค่าเฉลี่ย 3.59 รองลงมาได้แก่หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป มีค่าเฉลี่ย 3.44 และเจ้าหน้าที่งานนิเทศติดตามผล และประเมินผล มีค่าเฉลี่ย 3.32 ส่วนค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 3 กลุ่ม เท่ากับ 3.45 คือค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับ เห็นด้วยปานกลาง

3. เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยหัตถ์ของกลุ่ตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม โดยการทดสอบ F-test พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3 ค่า คือ ความคิดเห็นต่อกลุ่มงานบริหาร กลุ่มงานปฏิบัติการและความคิดเห็นรวมทั้ง 3 กลุ่มงาน แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในกลุ่มงานวิชาการ

ตาราง 7 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของเชฟเฟ

1. กลุ่มงานบริหาร

จหน.งานนิเทศ หัวหน้าฝ่ายบริหาร ผู้อำนวยการศูนย์				
กลุ่ม	คะแนนเฉลี่ย	3.1545	3.2888	3.4167
จหน.งานนิเทศฯ	3.1545	-	0.1343	0.2622*
หัวหน้าฝ่ายบริหาร	3.2888		-	0.1279
ผู้อำนวยการฯ	3.4167			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่า S = .2128

ตาราง 8 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของเชฟเฟ

2. กลุ่มงานปฏิบัติการ

จหน.งานนิเทศ หัวหน้าฝ่ายบริหาร ผู้อำนวยการ				
กลุ่ม	คะแนนเฉลี่ย	3.5120	3.5640	3.8210
จหน.งานนิเทศ	3.5120	-	0.0520	0.3000*
หัวหน้าฝ่ายบริหาร	3.5640		-	0.2480*
ผู้อำนวยการศูนย์	3.8120			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่า S = .2051 และ .2060

ตาราง 9 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของเซฟเฟ

3. ทั้ง 3 กลุ่มงานโดยส่วนรวม.

กลุ่ม	คะแนนเฉลี่ย	จนท.งานนิเทศ	หัวหน้าฝ่ายบริหาร	ผู้อำนวยการ
		3.3182	3.4377	3.5908
จนท.งานนิเทศ	3.3182	-	0.1195	0.2726*
หัวหน้าฝ่ายบริหาร	3.4377		-	0.1531
ผู้อำนวยการ	3.5908			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่า $S = 0.1845$

ผลจากการทดสอบในตาราง 7 พบว่า ค่าเฉลี่ยของทัศนคติของผู้บริหารศูนย์ฯ มีทัศนคติสูงกว่าเจ้าหน้าที่งานนิเทศติดตามผล และประเมินผล แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างผู้อำนวยการศูนย์ฯ กับหัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไปในกลุ่มงานบริหาร ส่วนในกลุ่มงานปฏิบัติการพบว่า ผู้อำนวยการศูนย์ฯ มีทัศนคติสูงกว่าหัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป และเจ้าหน้าที่งานนิเทศติดตามผล และประเมินผล เมื่อพิจารณาทั้ง 3 กลุ่มงานพบว่า ผู้อำนวยการศูนย์ฯ มีทัศนคติสูงกว่าเจ้าหน้าที่งานนิเทศติดตามผล และประเมินผล แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างผู้อำนวยการศูนย์ฯ กับหัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป

ตอนที่ 4 ทัศนคติและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของกลุ่มตัวอย่าง

ในตอนนี้เป็นการวิเคราะห์ทัศนคติและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เกี่ยวกับบทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด ของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป และเจ้าหน้าที่งานนิเทศติดตามผล และประเมินผล โดยวิเคราะห์จากแบบสอบถามปลายเปิด ซึ่งรายละเอียดปรากฏในตาราง 8

ตาราง 10 ทศนะและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับบทบาทและ
โครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

ข้อ	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	ความถี่
1	ควรมีบุคลากรให้เพียงพอกับงาน	58
2	มีฝ่ายต่างๆมากเกินไปจนความจำเป็น	14
3	การแบ่งงานในกลุ่มงานต่างๆยังไม่สมดุลกัน	13
4	ไม่ควรมีการปรับโครงสร้างบ่อยเกินไป	6
5	ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ฯควรเป็นตำแหน่งที่ ก.ค. กำหนด	5
6	ไม่ควรกำหนดโครงสร้างตายตัวควรขึ้นอยู่กับความพร้อมของจังหวัด	5
7	ควรมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะสาขา	3
8	ควรมีผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ฯ 4 ตำแหน่ง	2
9	ผู้ประสานงานอำเภอควรชี้แจงต่อผู้อำนวยการศูนย์ฯ	2
10	กลุ่มงานปฏิบัติการมีงานมากเกินไป	2
11	การบริหารควรมีเฉพาะผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ฯไม่จำเป็นต้องมีหัวหน้าฝ่าย	2
12	ควรมีการบรรยายลักษณะงาน (Job Description) ให้ครบทุกตำแหน่ง	1
13	ไม่ควรกำหนดคุณสมบัติของหัวหน้าฝ่ายไว้สูงเกินไป	1
14	ควรจัดบุคลากรประจำศูนย์อำเภอให้ครบ	1
15	ผู้อำนวยการศูนย์ฯควรมีระดับการศึกษาอย่างต่ำปริญญาโท	1
16	การแต่งตั้งผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ฯ ควรแต่งตั้งไปจากส่วนกลาง	1

ทศนะและข้อเสนอแนะจากตาราง 8 สามารถนำมาจัดกลุ่มความคิดได้เป็น
2 กลุ่ม คือ ข้อเสนอแนะ กับ ปัญหาในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะมี 13 ข้อ เรียงตามลำดับความถี่จากมากไปน้อยดังนี้

1. ควรมีบุคลากรให้เพียงพอกับงาน
2. ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ฯ ควรเป็นตำแหน่งที่ ก.ค. กำหนด
3. ควรมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะสาขา
4. ควรมีผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ฯ 4 ตำแหน่ง
5. ผู้ประสานงานอำเภอควรขึ้นตรงต่อผู้อำนวยการศูนย์ฯ
6. ควรมีเฉพาะผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ฯ ไม่จำเป็นต้องมีหัวหน้าฝ่าย
7. ควรมีการบรรยายลักษณะงาน (Job Description) ให้ครบทุกตำแหน่ง
8. ควรจัดบุคลากรประจำศูนย์อำเภอให้ครบ
9. ผู้อำนวยการศูนย์ฯควรมีระดับการศึกษาอย่างต่ำปริญญาโท
10. การแต่งตั้งผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ฯ ควรแต่งตั้งไปจากส่วนกลาง
11. ไม่ควรมีการปรับโครงสร้างบ่อยเกินไป
12. ไม่ควรกำหนดโครงสร้างตายตัว ควรขึ้นอยู่กับความพร้อมของจังหวัด
13. ไม่ควรกำหนดคุณสมบัติของหัวหน้าฝ่ายไว้สูงเกินไป

สำหรับปัญหาในการปฏิบัติงานตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง มี 3 ข้อคือ

1. มีฝ่ายต่างๆมากเกินไปจนความจำเป็น
2. การแบ่งงานในกลุ่มงานต่างๆยังไม่สมดุลย์กัน
3. กลุ่มงานปฏิบัติการมีงานมากเกินไป

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เป็นสถานศึกษา สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน มีหน้าที่หลักในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ให้ความสำคัญต่อความต้องการของประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน เพื่อให้ประชาชนสามารถเลือกเรียนได้ตามความถนัด สามารถนำไปพัฒนาความเป็นอยู่ของตนเองและสังคมให้ดีขึ้น งานการศึกษานอกโรงเรียนจึงเป็นงานที่มีความหลากหลาย ทั้งในรูปแบบ วิธีการจัดกิจกรรม พื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย ดังนั้น บทบาทและหน้าที่ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด จึงมีความสำคัญในการตอบสนองการปฏิบัติงานเป็นอย่างยิ่ง

แต่เดิมศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดได้แบ่งโครงสร้างการบริหารงานบุคลากรเป็น 6 ฝ่าย ต่อมาในปี พ.ศ. 2531 เมื่อภาระงานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดได้เปลี่ยนแปลงไป จึงได้มีการปรับโครงสร้างการบริหารใหม่ โดยรวมงานที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน หรือ สัมพันธ์กันออกเป็น 3 กลุ่มงาน คือ กลุ่มงานบริหาร กลุ่มงานวิชาการ และกลุ่มงานปฏิบัติการ แต่ละกลุ่มงานก็แยกออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับลักษณะงานมากยิ่งขึ้น

โครงสร้างใหม่นี้ได้รับการปฏิบัติมาเป็นปีที่ 3 แล้ว ยังไม่ได้มีการประเมินผล อย่างเป็นระบบเกี่ยวกับความเหมาะสมของโครงสร้างดังกล่าว ปัญหาที่อยู่ในความสนใจของการวิจัยครั้งนี้จึงต้องการศึกษาว่า การแบ่งโครงสร้างใหม่ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดทั่วประเทศ นั้น มีความเหมาะสมและสามารถทำให้การดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด แต่ละแห่งมีคล่องตัวและตอบสนองต่อประชาชนกลุ่มเป้าหมาย หรือไม่ เพียงใด โดยสอบถามจากทัศนะของผู้ปฏิบัติงานในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดโดยตรง ย่อมให้ประโยชน์ที่จะนำข้อมูลมาประกอบการพิจารณา ปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาทัศนะของบุคลากร ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เกี่ยวกับ บทบาทและโครงสร้างที่ปรับปรุงใหม่ในปี พ.ศ. 2531 ที่แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มงาน คือ กลุ่มงานบริหาร กลุ่มงานวิชาการ และกลุ่มงานปฏิบัติการ ว่า เหมาะสมและสอดคล้องกับลักษณะการดำเนินงานในสภาพปัจจุบันมากน้อยเพียงใด

2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนะของผู้บริหาร ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป และเจ้าหน้าที่งานนิเทศติดตามผล และประเมินผล เกี่ยวกับ บทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่ปรับปรุงใหม่

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นบุคลากรของ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดทั่วประเทศ ซึ่งมีจำนวน 72 ศูนย์ฯ

การเลือกกลุ่มตัวอย่างได้สุ่มมาจากประชากร ซึ่งเป็นบุคลากรของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด โดยทำการสุ่มศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมา ร้อยละ 80 ของจำนวนศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดทั้งหมดในแต่ละภาค ได้ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 60 ศูนย์ฯ แล้วถือเอา บุคลากร 3 กลุ่ม ในศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนั้นๆ เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมี จำนวนดังนี้คือ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด 60 คน หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป 60 คน และเจ้าหน้าที่นิเทศติดตามผล และประเมินผล 60 คน รวม กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 180 คน

ตัวแปรสำหรับการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งตัวแปรออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ตัวแปรต้น มี 3 ตัวแปร คือ

1) ตำแหน่งของบุคลากร แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป และเจ้าหน้าที่นิเทศติดตามผล และประเมินผล

2) วุฒิทางการศึกษา แบ่งเป็น 3 ระดับคือต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

3) ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง แยกเป็น 3 กลุ่ม คือต่ำกว่า 3 ปี ระหว่าง 3-5 ปี และมากกว่า 5 ปี

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ทัศนคติของบุคลากร ที่มีต่อบทบาทและโครงสร้างของ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด โดยแยกเป็น 3 กลุ่มงาน คือ กลุ่มงานบริหาร กลุ่มงานวิชาการ และกลุ่มงานปฏิบัติการ

สมมติฐานการวิจัย

บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ที่มีตำแหน่งวุฒิทางการ ศึกษาและระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีทัศนคติต่อบทบาทและโครงสร้าง ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ไม่แตกต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของ บุคลากรศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เกี่ยวกับบทบาทและโครงสร้างของศูนย์ การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า มี 5 ช่วงคะแนน แบ่งข้อความออกเป็นกลุ่มงาน ตามภารกิจของแต่ละกลุ่มงาน มีข้อความทั้งสิ้น 35 ข้อ ก่อนใช้ให้นำไปทดลองกับบุคลากรของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ที่ ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 12 ศูนย์ฯ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นและเพื่อความมั่นใจ ว่าสามารถสื่อความหมายกับผู้ตอบได้ถูกต้อง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการโดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ให้กับ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เพื่อแจกให้กลุ่มตัวอย่างตอบ แล้วส่ง กลับคืนให้ผู้วิจัยหลังจากตอบเสร็จแล้ว

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณค่าสถิติพื้นฐาน ซึ่งได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ

ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และได้ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย
คะแนนความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างด้วย T-test และ F-test แล้วแต่กรณี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ดังนี้

1 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยทั่วไป ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้ง
3 กลุ่ม ที่มีต่อบทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ที่แบ่ง
เป็น 3 กลุ่มงาน สรุปได้ดังนี้

1) ข้อที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วย คือ เห็นว่ามีความเหมาะสม มีทั้งสิ้น
10 ข้อ แยกเป็นกลุ่มงานบริหาร 4 ข้อคือ ความคล่องตัวในการรับจ่ายเงิน ความ
คล่องตัวดำเนินงานสารบรรณ การใช้ประโยชน์ของอาคารเดิมที่ และกิจกรรมของ
ศูนย์ฯ ได้รับความสนใจ ในกลุ่มงานวิชาการมี 2 ข้อคือ ระบบงานทะเบียน นักศึกษา
และระบบการวางแผน ส่วนกลุ่มงานปฏิบัติการมี 4 ข้อ คือการให้บริการด้านวิทยุ
และโทรทัศน์ทำได้กว้างขวางขึ้น ผู้ประสานงานอำเภอมีความจำเป็นมากขึ้น ผู้รับ
บริการการศึกษาสายสามัญเพิ่มขึ้น และมีกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานอื่นมากขึ้น

2) ข้อที่กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยในระดับปานกลาง คือไม่แตกต่างไปจาก
โครงสร้างเดิม มี 24 ข้อ ในกลุ่มงานบริหารมี 7 ข้อ คือ ความเหมาะสมของการ
จัดสรรงานให้ฝ่ายต่าง ๆ การจัดกิจกรรมพิเศษร่วมกับหน่วยงานอื่น ความสะดวก
ในการใช้ยานพาหนะ ความเพียงพอด้านวัสดุ ครุภัณฑ์ การติดต่อประสานงานกับ
หน่วยงานอื่น การแบ่งฝ่ายในกลุ่มงานเหมาะสม และปัญหาในด้านการบริหารงาน
บุคคล ในกลุ่มงานวิชาการมี 10 ข้อ คือ ความยืดหยุ่นของระบบการวางแผน การ
ติดตามผลและประเมินผล การเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวนของโครงการพิเศษ ความ
รวดเร็วในการรายงานผล การแบ่งสรรงานให้ฝ่ายต่าง ๆ การดำเนินงาน ใน
กิจกรรมแนะแนว ความเหมาะสมของการแบ่งฝ่าย ความสัมพันธ์ระหว่างงบประมาณ
กับโครงการ และการมีข้อมูลเพียงพอสำหรับการวางแผน ส่วนในกลุ่มงานปฏิบัติการ
มี 7 ข้อ คือความคล่องตัวในการประสานงานกับกลุ่มงานอื่น การดำเนินงานด้านที่

อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน จำนวนผู้รับบริการการศึกษาสายอาชีพ ระบบการจัดสื่อสิ่งพิมพ์ กิจกรรมการส่งเสริมคุณภาพชีวิต การแบ่งงานในกลุ่มงานวิชาการเหมาะสมและความเหมาะสมของการแบ่งฝ่ายภายในกลุ่มงาน

3) ข้อที่กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าเป็นไม่เหมาะสม มีเพียง 1 ข้อ ในกลุ่มงานบริหาร คือ มีจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอกับการทำงานแต่ละฝ่าย

2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรแต่ละระดับ

1) บุคลากรทั้ง 3 ระดับ มีความคิดเห็นต่อการปรับโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ทั้ง 3 กลุ่มงาน อยู่ในระดับปานกลาง คือโดยส่วนเฉลี่ยเห็นว่าโครงสร้างใหม่ไม่แตกต่างไปจากโครงสร้างเดิม

2) เมื่อเปรียบเทียบทัศนะของบุคลากรแต่ละระดับ พบว่าทัศนะของกลุ่มผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าทัศนะของ หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป และเจ้าหน้าที่งานนิเทศติดตามผลและประเมินผล ในกลุ่มงานบริหาร กลุ่มงานปฏิบัติการ และรวมทั้ง 3 กลุ่มงาน แต่ไม่พบความแตกต่างในกลุ่มงานวิชาการ

3) เมื่อเปรียบเทียบระหว่างทัศนะของกลุ่มตัวอย่าง ในกลุ่มงานบริหาร พบว่าผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และหัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป มีทัศนะแตกต่างจากเจ้าหน้าที่งานนิเทศติดตามผล และประเมินผล ส่วนในกลุ่มงานปฏิบัติการพบว่าผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด มีทัศนะแตกต่างจากหัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป และเจ้าหน้าที่งานนิเทศติดตามผล และประเมินผล เมื่อพิจารณาทั้ง 3 กลุ่มงาน พบว่าผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และหัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป มีทัศนะแตกต่างจากเจ้าหน้าที่งานนิเทศติดตามผล และประเมินผล

3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้

1) ปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้าง มี 3 ข้อ คือ การมีฝ่ายต่าง ๆ มากเกินความจำเป็น การแบ่งฝ่ายต่าง ๆ ไม่สมดุลย์กัน และในกลุ่มงานปฏิบัติการมีงานที่

ต้องรับผิดชอบมากเกินไป

2) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงสร้างบุคลากร ได้แก่ ควรมีบุคลากรให้เพียงพอปฏิบัติงาน บุคลากรควรมีความรู้เฉพาะสาขา และควรมีการบรรยายลักษณะงานให้ครบทุกตำแหน่ง

3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด ได้แก่ ตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ฯควรเป็นตำแหน่งที่ได้รับอนุมัติจาก ก.ค. อย่างเป็นทางการ ควรมีตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ฯ 4 ตำแหน่ง การแต่งตั้งผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ฯควรแต่งตั้งไปจากส่วนกลางและเมื่อมีตำแหน่งผู้ช่วยผู้อำนวยการศูนย์ฯแล้วไม่จำเป็นต้องมีหัวหน้าฝ่าย

4) ข้อเสนอแนะอื่นๆได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์ฯควรมีการศึกษาอย่างน้อยปริญญาโท ผู้ประสานงานอำเภอ ควรอยู่ในสายบังคับบัญชาของผู้อำนวยการศูนย์ ฯ โดยตรง ควรจัดบุคลากรลงประจำศูนย์ฯอำเภอให้ครบ ไม่ควรกำหนดคุณสมบัติของหัวหน้าฝ่ายไว้สูงเกินไป และข้อสำคัญคือไม่ควรมีการปรับโครงสร้างบ่อย

อภิปรายผล

จากการศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับบทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด ตามที่เสนอของบุคลากร ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด มีประเด็นต่าง ๆ ที่สมควรนำมาอภิปราย ดังต่อไปนี้

1. ทัศนะของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม เกี่ยวกับกลุ่มงานบริหาร

บุคลากรของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด ซึ่งได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์ฯ หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป และเจ้าหน้าที่งานนิเทศติดตามผลและประเมินผล มีทัศนะต่อกลุ่มงานบริหารอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ กิจกรรมหรืองานในกลุ่มงานวิชาการยังคงเหมือนเดิม ไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก เพียงแต่จำแนกฝ่ายออกเป็น 3 ฝ่าย และระบุงานในโครงสร้างได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม เห็นด้วยว่าการปรับบทบาทและ

โครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด มีความเหมาะสม 4 ข้อ เรียงค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้คือ การรับจ่ายเงินเป็นไปอย่างถูกต้อง และรวดเร็ว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบันศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เป็นสำนักผู้เบิกเงินจากคลังจังหวัดโดยตรงไม่ต้องผ่านสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดเหมือนเมื่อก่อนซึ่งสอดคล้องกับรายงานการสัมมนาผู้บริหารการศึกษานอกโรงเรียนปีงบประมาณ 2531 ซึ่งได้รายการผลการสัมมนาว่า " การให้ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด เป็นสำนักผู้เบิกทำให้คล่องตัวในเรื่องการบริหารงบประมาณ " (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2531 : 106) ส่วนข้อที่เห็นด้วยมีค่าเฉลี่ยรองลงมาได้แก่ อาคารทุกแห่งใช้ประโยชน์เต็มที่ งานสารบรรณ มีความคล่องตัว กิจกรรมของศูนย์ฯได้รับความสนใจมากขึ้น และการจัดสรรงานให้ฝ่ายต่างๆในกลุ่มงานบริหารเหมาะสม

2. ทัศนะของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มงานเกี่ยวกับกลุ่มงานวิชาการ

ทัศนะของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม คือกลุ่มงานวิชาการ อยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบทบาทและโครงสร้างที่ปรับปรุงใหม่นี้ มีขอบข่ายการปฏิบัติงานที่เด่นชัดในด้านวิชาการ กล่าวคือ ได้มีการแยกงานวิชาการออกเป็น 4 ฝ่าย 9 งาน ซึ่งแต่เดิมงานวิชาการอยู่ในความรับผิดชอบของฝ่ายแผนงาน และโครงการ มีหน้าที่ในการจัดทำโครงการ รวบรวมข้อมูลสถิติ จัดทำรายงาน ประเมินมาตรฐานการศึกษานอกโรงเรียน และเผยแพร่งานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัด แต่สำหรับบทบาทหน้าที่ตามโครงสร้างใหม่นี้ ได้ขยายขอบข่ายของงานวิชาการออกอย่างกว้างขวาง เช่น งานทะเบียนนักศึกษาสายสามัญและสายอาชีพ งานพัฒนากิจกรรมงานการศึกษานอกโรงเรียน เป็นต้น และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย 2 ข้อ ๓ ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ระบบงานทะเบียนนักศึกษาดีขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ปัจจุบันมีระบบทะเบียนนักศึกษาเป็นมาตรฐานยิ่งขึ้น เนื่องจากกรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับ 3-4 และการศึกษาผู้ใหญ่ระดับ 5 ที่เคยใช้อยู่แต่เดิมมาเป็นหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ ระดับ

ประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยให้โอกาสแก่ผู้เรียนตามหลักสูตรนี้ได้ถึง 3 วิธีการเรียน คือวิธีเรียนในชั้นเรียน วิธีเรียนทางไกล และวิธีเรียนด้วยตนเอง จากการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรและวิธีการเรียนเป็นผลให้ต้องมีการจัดระบบทะเบียนนักศึกษาให้ดีขึ้น ทั้งนี้ เพราะวิธีการเรียนทั้ง 3 วิธีสามารถโอนผลการเรียน ซึ่งกันและกันได้ และผลจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทำให้จำนวนนักศึกษาสายสามัญเพิ่มจากเดิมมากขึ้น จากการรายงานปี 2530 มีนักศึกษาสายสามัญทั้งสิ้น 329,016 คน ปี 2531 มีนักศึกษา 357,802 คน (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2533:30) และอีกมูลเหตุหนึ่งก็คือ มีการแยกงานทะเบียนนักศึกษาออกจากงานการศึกษาสายสามัญและงานการศึกษาสายอาชีพ รองลงมาคือระบบการวางแผนงานมีประสิทธิภาพ

3. ทัศนะของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม เกี่ยวกับกลุ่มงานปฏิบัติการ

ทัศนะของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ต่อกลุ่มงานปฏิบัติการ อยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกลุ่มงานปฏิบัติการมีงานรับผิดชอบในฝ่ายเป็นจำนวนมากคือมีถึง 5 ฝ่าย 13 งาน และต้องรับผิดชอบผู้ประสานงานอำเภออีกด้วย งานแต่ละงานก็แยกความรับผิดชอบออกจากกันอย่างเด็ดขาด ทำให้ไม่ก้าวล่วงงานซึ่งกันและกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย 4 ข้อ ๆ ที่มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นมากที่สุดคือ การให้บริการด้านวิทยุและโทรทัศน์กว้างขวางขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสื่อสารมวลชนประเภทวิทยุและโทรทัศน์ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับประชาชนทั่วไปและมีราคาไม่แพงนัก ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานผลการปฏิบัติงานของกรมการศึกษานอกโรงเรียน ในปีงบประมาณ 2530 มีรายการวิทยุศึกษา รายการวิทยุประชาชนและรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาจำนวน 10,170 รายการ ปีงบประมาณ 2531 มีรายการทั้ง 3 รายการ จำนวน 14,459 รายการ เพิ่มขึ้นจากเดิมถึง 4,289 รายการ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2533:30) ส่วนค่าเฉลี่ยความคิดเห็นรองลงมา คือ ผู้ประสานงานอำเภอมีความจำเป็นมากจำนวนผู้รับบริการการศึกษาสายสามัญเพิ่มมากขึ้น และมีการจัด

กิจกรรมร่วมกับหน่วยงานอื่นมากขึ้น

4. ทัศนะของกลุ่มตัวอย่าง ทั้ง 3 กลุ่ม เกี่ยวกับกลุ่มงานโดยส่วนรวม ทั้ง 3 กลุ่ม

ทัศนะของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ต่อกลุ่มงานทั้ง 3 กลุ่มงาน โดยส่วนรวม พบว่า คำเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะโครงสร้างเดิมและโครงสร้างใหม่ มีเนื้อหาไม่แตกต่างกันมากนัก เพียงแต่โครงสร้างใหม่มีการแบ่งเนื้อหาออกอย่างชัดเจน เพื่อเป็นการรองรับงานที่ในวันจะต้องขยายไปสู่พื้นที่เป้าหมายมากขึ้น เกี่ยวกับบุคลากรกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม มีความเห็นสอดคล้องกันว่า บุคลากรไม่เพียงพอสำหรับการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะโครงสร้างเดิม ซึ่ง ก.ค. อนุมัติกำหนดตำแหน่งไว้เป็นกรอบอัตรากำลังศูนย์ละ 34 ตำแหน่ง ซึ่งอาจเหมาะสมกับโครงสร้างเดิม ซึ่งไม่ได้แยกงานออกมาชัดเจน เหมือนโครงสร้างที่ปรับปรุงใหม่นี้ การทำงานตามโครงสร้างเดิมเป็นลักษณะเหมาะทำเป็นฝ่าย ๆ มิได้รับผิดชอบ เป็นงานเหมือนโครงสร้างใหม่ บุคลากรที่มีอยู่ จึงไม่สนองตอบกับโครงสร้างใหม่ที่แบ่งกลุ่มงานออกเป็น 3 กลุ่มงาน 12 ฝ่าย 32 งาน ซึ่งยังไม่รวมผู้ประสานงานอำเภอ จึงทำให้บุคลากรที่กำหนดไว้ตามกรอบเดิมไม่เพียงพอ และไม่เอื้ออำนวยต่อโครงสร้างที่ปรับปรุงใหม่นี้ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานผลการสัมมนาผู้บริหารกรมการศึกษานอกโรงเรียน ครั้งที่ 1 ปีงบประมาณ 2533 ซึ่งระบุว่า บุคลากรมีไม่เพียงพอสำหรับปฏิบัติงานตามโครงสร้างใหม่นี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2533 :2) นอกจากนี้จะมีบุคลากรไม่เพียงพอแล้ว ในสภาพการณ์ปัจจุบัน ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดต่าง ๆ ก็ยังไม่มีอัตรากำลังครบตามกรอบที่ ก.ค. กำหนดและจำนวนบุคลากรของแต่ละจังหวัดก็ไม่เท่ากัน ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของเขาว์นวิศ สุตลาภา (2532 :2) ที่กล่าวถึงสภาพจำนวนบุคลากรที่ไม่เท่ากันของแต่ละศูนย์ฯ จึงต้องทำงานกันด้วยความเหน็ดเหนื่อย

5. เปรียบเทียบทัศนะของกลุ่มตัวอย่างตามกลุ่มงาน

ผลการวิเคราะห์ที่ทัศนะของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อ 3 กลุ่มงาน พบว่า อยู่ใน

ระดับปานกลาง คือไม่แตกต่างจากโครงสร้างเดิม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระยะเวลาในการนำโครงสร้างไปปฏิบัติยังเป็นระยะเวลาอันสั้น ประกอบกับบุคลากรมีไม่เพียงพอกับงานที่ขยายออกไปและเพื่อทดสอบสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า "บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ทั้ง 3 ระดับ ที่มีตำแหน่งวุฒิทางการศึกษา และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีทัศนคติบทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด พ.ศ. 2531 ไม่แตกต่างกัน" แต่พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3 ค่า คือ ทัศนคติกลุ่มงานบริหาร กลุ่มงานปฏิบัติการและทั้ง 3 กลุ่มงานในภาพรวม แต่ไม่พบความแตกต่างในกลุ่มงานวิชาการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

1. กลุ่มงานบริหารและกลุ่มงานปฏิบัติการ มีเนื้องานเพิ่มขึ้นกว่าเดิมมากและมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน แต่บุคลากรที่ปฏิบัติงานไม่เพียงพอ บางคนอาจต้องรับผิดชอบมากกว่า 1 งาน ทำให้ความชัดเจนในการทำงานน้อยลง จึงเป็นเหตุให้บุคลากรของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดมีทัศนคติแตกต่างกัน

2. กลุ่มงานวิชาการ กิจกรรมในกลุ่มงานวิชาการ ไม่แตกต่างจากบทบาทเดิมมากนัก กล่าวคือ ยังคงรับผิดชอบเกี่ยวกับแผนงานโครงการ งานสถิติ ข้อมูลและรายงาน งานนิเทศติดตามผล งานมาตรฐานการศึกษานอกโรงเรียน งานโครงการพิเศษ ส่วนที่เพิ่มมาใหม่ ได้แก่ งานพัฒนากิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน งานพัฒนาบุคลากรและองค์กร งานแนะแนวการศึกษา และงานทะเบียนนักศึกษา สายสามัญและอาชีว เนื่องจากเป็นลักษณะงานที่เป็นงานวิชาการที่ต้องปฏิบัติตามแนวทางที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนด บุคลากรทั้ง 3 ระดับ จึงจำเป็นต้องมีการประชุมปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด ในการดำเนินงาน จึงทำให้ทัศนคติของบุคลากรไม่แตกต่างกัน

3. ทั้ง 3 กลุ่มงาน มีลักษณะงานที่ครอบคลุมงานการศึกษานอกโรงเรียนทุกพื้นที่ในระดับ อำเภอ ตำบลและหมู่บ้านและมีกิจกรรมเพิ่มขึ้นมากมาย กลุ่มตัวอย่างที่ได้แก่ เจ้าหน้าที่งานนิเทศติดตามผล และประเมินผล และหัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป

เป็นผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่อย่างแท้จริง ส่วนผู้บริหารไม่อยู่ติดกับพื้นที่เหมือนบุคลากร
ทั้ง 2 ระดับ มุมมองของผู้บริหารกับผู้ปฏิบัติย่อมมีมุมมองที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงสถานะของบุคลากรของศูนย์การศึกษานอก
โรงเรียนจังหวัด ที่มีต่อการปรับปรุงบทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอก
โรงเรียนจังหวัด ซึ่งอาจเป็นข้อมูลในการเสนอกรมการศึกษานอกโรงเรียน ดังนี้

1. ควรมีการเสนอหารูปแบบโครงสร้างการบริหารงานของศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียนจังหวัด ให้เหมาะสมกับจำนวนบุคลากร และสามารถรองรับงานที่
ขยายขึ้นได้
2. ในการบริหารงานบุคคล อานาจการแต่งตั้งควรไปจากส่วนกลาง เพื่อ
ป้องกันการเล่นพรรคเล่นพวก เนื่องจากส่วนกลางมีองค์การในการพิจารณาถ่วงถ่วง
ผู้ที่จะไปดำรงตำแหน่งผู้บริหารซึ่งเป็นผู้แทนจากข้าราชการครู
3. ผู้ประสานงานอำเภอ ซึ่งเป็นผู้ที่ต้องดำเนินกิจกรรมทุกอย่างในเขต
รับผิดชอบควรที่จะอยู่ในสายบังคับบัญชาของผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
จังหวัด โดยตรง ทั้งนี้ เพราะงานของศูนย์อำเภอเป็นการจำลองงานของศูนย์การ
ศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดไปไว้ที่อำเภอ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดกับ
กลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เช่น ศึกษาธิการจังหวัด พัฒนาการจังหวัด ผู้นำท้องถิ่น ตลอดจน
นักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับงานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
2. ควรศึกษาปัญหาและความต้องการของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
ตามโครงสร้างใหม่ เพื่อจะได้หาทางแก้ไขปรับปรุงในโอกาสต่อไป
3. ควรมีการศึกษาบทบาทและโครงสร้าง ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
จังหวัดโดยเจาะลึกในแต่ละกิจกรรม

4. ควรศึกษาความต้องการทางด้านบุคลากรของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดในเรื่องของจำนวนอัตราากำลังที่พอเหมาะ และคุณวุฒิ ความรู้ความสามารถ ที่ศูนย์ฯ จำเป็นต้องมี

5. การวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบสอบถามวัดทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลอาจคลาดเคลื่อน เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารไม่ค่อยมีเวลามาก บางท่านต้องรีบตอบทำให้บางข้อไม่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง และอีกประการหนึ่ง เครื่องมือที่ใช้ในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ฉะนั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรใช้วิธีอื่น ควบคู่กับการใช้แบบสอบถาม เช่น การสังเกตกับการใช้แบบสอบถาม การสังเกตกับการสัมภาษณ์ เป็นต้น จะทำให้ได้ข้อมูลหรือความคิดเห็นกว้างขวางมากขึ้น

ဘဏ္ဍာရန်ကုန်

บรรณานุกรม

กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา รายงานการสัมมนา เรื่อง แนวทางการดำเนินงาน การศึกษานอกโรงเรียนในประเทศไทยและดูงานการศึกษานอกระบบโรงเรียน ในประเทศไทย พิมพ์ที่แผนกการกลางสำนักงานอธิการบดี พระราชวังสนามจันทร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร 2521.

_____ 9 ปี กรมการศึกษานอกโรงเรียน โรงพิมพ์การศาสนา 2531.

การศึกษานอกโรงเรียน, กรม. คู่มือปฏิบัติงานธุรการ การเงินและพัสดุ สำหรับสถาน ศึกษาสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน รุ่งศิลป์การพิมพ์ 2526.

_____ คู่มือดำเนินการบริหารงานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด 2530. อัครสำเนา

_____ คู่มือการดำเนินงานการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือแห่งชาติ โรงพิมพ์เลียงเชียง 2527.

_____ คู่มือปฏิบัติราชการ กฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง หลักเกณฑ์ แนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง กับงานการศึกษานอกโรงเรียน เล่มที่ 3 โรงพิมพ์การศาสนา 2530.

_____ โครงการปรับปรุงและขยายการศึกษานอกโรงเรียน มปป. อัครสำเนา

_____ คำชี้แจงประกอบคำขอแบ่งส่วนราชการ กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2533. อัครสำเนา

_____ นโยบาย 2531 2531. อัครสำเนา

_____ แนวทางการจัดการศึกษานอกโรงเรียนสายสามัญ พุทธศักราช 2530 โรงพิมพ์การศาสนา พิมพ์ครั้งที่ 1 2530.

_____ แผนพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน ฉบับที่ 6 (2530-2534) โรงพิมพ์การ ศาสนา 2529.

_____ แผนอัตรากำลัง 3 ปี (ปีงบประมาณ 2531-2533) ส่วนที่ 1 2531. อัครสำเนา

แผนอัตรากำลัง 3 ปี (ปีงบประมาณ 2531-2533) ส่วนที่ 3 2531.

อัครสาเนา

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525- 2529) สำนักพิมพ์
พัฒนาศึกษาศาสตร์ 2525.

รายงานการสัมมนาผู้บริหารการศึกษานอกโรงเรียน ปีงบประมาณ 2531
ครั้งที่ 1 2532. อัครสาเนา

รายงานผลการประชุมสัมมนาผู้บริหารการศึกษานอกโรงเรียน ครั้งที่ 1
ปีงบประมาณ 2533 พิมพ์ที่ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา 2533.

10 ปี การศึกษานอกโรงเรียนกับการพัฒนาชนบท โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
2532.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ

พหุศักราช 2520 โรงพิมพ์คุรุสภา 2520.

ชาติชาตรี โยสีดา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์ ธวัช ชลาวัณย์ เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่กองการ
เจ้าหน้าที่ กรมการศึกษานอกโรงเรียน เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2533
ชูศรี วงศ์วัฒนะ เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย พิมพ์ครั้งที่ 3 โรงพิมพ์เจริญผล
2527.

เชาวน์วิศ สดุดาภา "ทิศทางและอนาคตงานการศึกษานอกโรงเรียน" ใน งานการ
ศึกษานอกโรงเรียน ในทศวรรษที่สอง 2533.

บุญเรียง ขจรศิลป์ วิธีวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์ 2529.

ปฐม นิคมานนท์ การศึกษานอกระบบโรงเรียน พิมพ์ครั้งที่ 4 โรงพิมพ์ทิพย์อักษร
2528.

ไพฑูรย์ โพธิ์สาร การสร้างแผนพัฒนาบุคลากรของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
ปทุมธานี กศ.ค กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2529. อัครสาเนา

พระราชกำหนดส่งเสริมการรู้หนังสือ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 60 ตอนที่ 32, 2486.
 ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ หลักการวิจัยทางการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 3 โรงพิมพ์
 ศึกษาพร 2528.

วิเชียร เกตุสิงห์ หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สำนักพิมพ์
 เรือนอักษร 2524.

สามัญศึกษา กรม. โครงการพัฒนาการศึกษานอกระบบโรงเรียนในประเทศไทย โรงพิมพ์
 ชุมชุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย 2521:

_____ โครงการศูนย์การศึกษาประชาชน มปป. อัดสำเนา

อนุรักษ์ ปัญญารักษ์ การศึกษานอกระบบโรงเรียน: การวางแผนพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน
 โรงพิมพ์พีระพัฒนา 2526.

Cronbach, Lee. Joseph. Essentials of Psychological Testing.
 3rd. ed, New York: Harper and Brothes, 1970.

Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and
Education. 4 th. ed; New York. Mc Graw-Hill; Book Company,
 1976. 529 p.

Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan. "Determining Sample
 Size for Research Activities". Education and Psychological
Measurement. 3: 608 Autum, 1970

הנגמחרת

ภาคผนวก ก

1. หนังสือติดต่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล
2. แบบสอบถาม บทบาทและโครงสร้างของผู้บริหารการศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ตามที่คณะของบุคลากร ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

ที่ ทม 1007/1012

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

23 มิถุนายน 2532

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์

เรียน ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

บัณฑิตวิทยาลัย ขอรับรองว่า นายธวัช ชลาวัณย์

เป็นนิสิตระดับ

☐

ปริญญาเอก สาขา.....

☒

ปริญญาโท

วิชาเอก การศึกษาผู้ใหญ่

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

นิสิตผู้นี้ มีความประสงค์จะมาติดต่อเพื่อขอความสะดวกในการศึกษาค้นคว้า
เพื่อทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง บทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
ตามทัศนะของบุคลากรศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

ทั้งนี้อยู่ในความควบคุมดูแลของ

รศ.ดร.ปฐม นิคมานนท์ ประธาน

นายชาติชาตรี โยลีดา กรรมการ

สิ่งที่นิสิตได้ขอความอนุเคราะห์ คือ ขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการศูนย์ฯ หัวหน้าฝ่าย
บริหารงานทั่วไป และเจ้าหน้าที่งานนิเทศติดตามผล และประเมินผลศูนย์การศึกษานอก
โรงเรียนจังหวัด ตอบแบบสอบถาม เพื่อเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาให้ความร่วมมือในครั้งนี้ และ
ขอขอบคุณในความช่วยเหลืออนุเคราะห์ใดๆ ที่ท่านจะโปรดฯ ให้แก่นิสิตผู้นี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมพร บัวทอง)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 2584119

แบบสอบถาม

บทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดตามที่เสนอของบุคคลากร
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

คำชี้แจง 1. แบบสอบถามนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสอบถามความคิดเห็นผู้ถ่วงการ
ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไปและ
เจ้าหน้าที่งานนิเทศติดตามผลและประเมินผลของศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียนจังหวัด ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุง
การดำเนินงานของ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ให้มี
ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทและ

โครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาท

และโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

ในภาพรวม ตลอดจนข้อเสนอแนะอื่น ๆ

3. ขอได้โปรดตอบแบบสอบถามด้วยตัวของท่านเอง

4. ผู้วิจัยขอขอบคุณพระคุณที่ท่านได้ให้เกียรติตอบแบบสอบถามฉบับนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน ☐ หน้าข้อที่เป็นความจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. ท่านตอบแบบสอบถามนี้ในฐานะ

- ☐ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
- ☐ หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป
- ☐ เจ้าหน้าที่งานนิเทศติดตามผลและประเมินผล

2. ท่านสำเร็จการศึกษาสูงสุดระดับ

- ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี
- ☐ ปริญญาตรี
- ☐ สูงกว่าปริญญาตรี

3. ท่านดำรงตำแหน่งนี้มานานกี่ปี

- ☐ ต่ำกว่า 3 ปี
- ☐ 3 - 5 ปี
- ☐ มากกว่า 5 ปี

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
จังหวัด ใน 3 กลุ่มงาน

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาว่าท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับบทบาทและโครงสร้าง
ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดที่ปรับปรุงใหม่นี้ โดยให้พิจารณา
เปรียบเทียบกับภาระงานตามบทบาทและโครงสร้างเดิม โดยให้ทำ
เครื่องหมาย / ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ทำเครื่องหมายในช่วงหมายเลข 5
เห็นด้วย	ให้ทำเครื่องหมายในช่วงหมายเลข 4
เห็นด้วยปานกลาง	ให้ทำเครื่องหมายในช่วงหมายเลข 3
ไม่เห็นด้วย	ให้ทำเครื่องหมายในช่วงหมายเลข 2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้ทำเครื่องหมายในช่วงหมายเลข 1

ลำดับที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	<u>กลุ่มบริหาร</u>					
1	การดำเนินงานด้านสารบรรณมีความคล่องตัว และรวดเร็ว					
2	การรับจ่ายเงินเป็นไปอย่างถูกต้องและรวดเร็ว					
3	การปฏิบัติงานก่อให้เกิดปัญหาในการบริหารงาน บุคคล					
4	กิจกรรมของศูนย์ฯ ได้รับความสนใจมากขึ้น					
5	งานกิจกรรมพิเศษ เช่น งานวันสำคัญต่างๆ ศูนย์ฯ มีโอกาสได้จัดกิจกรรมดังกล่าวอย่างน้อย					

ลำดับที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
6	มีพัสดุ ครุภัณฑ์ มีเพียงพอ					
7	การใช้ยานพาหนะ เป็นไปอย่างสะดวกและรวดเร็ว					
8	อาคารทุกแห่งใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่					
9	บุคคลากรที่ปฏิบัติมีเพียงพอกับงานในกลุ่ม					
10	การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ยังไม่เป็นระบบ					
11	การจัดประเภทของงานตามฝ่ายต่างๆ ในกลุ่ม					
12	การจัดแบ่งฝ่ายต่างๆ ในกลุ่มบริหารยังไม่ครอบคลุมงาน กศน . <u>กลุ่มวิชาการ</u>					
13	การวางแผนการศึกษานอกโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น					
14	การติดตามผลประเมินผล เป็นไปอย่างต่อเนื่อง					
15	การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ					
16	ข้อมูลมีไม่เพียงพอสำหรับการวางแผน					
17	มีโครงการพิเศษนอกเหนือจากเงินงบประมาณมากกว่าเดิม					
18	การรายงานผลการปฏิบัติงาน เป็นไปอย่างรวดเร็ว					

ลำดับที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
19	ระบบการวางแผนมีความยืดหยุ่นในตัวเองมาก					
20	การบริหารงบประมาณไม่สัมพันธ์กับงาน/ โครงการที่ปฏิบัติ					
21	กิจกรรมแนะแนวการศึกษาออกโรงเรียนได้รับความสนใจน้อยลง					
22	งานทะเบียนนักศึกษา มีการจัดระบบที่ดีขึ้น					
23	การแบ่งฝ่ายต่างๆ ในกลุ่มวิชาการยังไม่ ครอบคลุมงาน กศน.					
24	การจัดประเภทของงานตามฝ่ายต่างๆ ในกลุ่ม วิชาการเหมาะสมดีแล้ว <u>กลุ่มปฏิบัติการ</u>					
25	มีการจัดกิจกรรมการศึกษาออกโรงเรียนร่วมกับ หน่วยงานอื่นมากขึ้น					
26	จำนวนผู้รับบริการการศึกษาสายสามัญประเภท ต่างๆ เพิ่มขึ้นมาก					
27	มีการจัดสื่อสิ่งพิมพ์อย่างเป็นระบบ					
28	กิจกรรมทางค่านิยมสสารมวลชนประเภทวิทยุ และโทรทัศน์เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับงาน กศน.					
29	จำนวนผู้รับบริการการศึกษาสายอาชีพประเภท ต่างๆ ลดน้อยลง					

ลำดับที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
30	งานที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านเป็นการลงทุนที่ไม่คุ้มกับประโยชน์ที่ได้รับ					
31	การส่งเสริมคุณภาพชีวิตเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ					
32	การประสานงานกับกลุ่มวิชาการและบริหารมีความคล่องตัวมาก					
33	ผู้ประสานงานอำเภอมีความจำเป็นมากสำหรับงาน กศน.					
34	การแบ่งฝ่ายต่างๆ ในกลุ่มปฏิบัติการยังไม่ครอบคลุมงาน กศน.					
35	งานในกลุ่มปฏิบัติการมีมากเกินไปจนจำเป็น					

ตอนที่ 3 โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทและโครงสร้างของศูนย์การ
ศึกษานอกโรงเรียนที่ปรับปรุงนี้

[illegible]

ข้อเสนอแนะอื่นๆ เกี่ยวกับบทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน

[illegible]

ภาคผนวก ข .

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. ดร. สวัสดิ์ คีชื่น ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด มหาสารคาม
2. ดร. ชลทิพย์ เอี่ยมสาอังก์ นักวิชาการศึกษา 7 หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการจัดการศึกษานอกโรงเรียนกองปฏิบัติการ
3. ดร. สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ นักวิชาการศึกษา 6 หัวหน้างานติดตามผล และ รายงานผล กองแผนงาน และวิจัยกรมการศึกษานอกโรงเรียน

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ นายธวัช ชลาวัณย์

วัน เดือน ปีเกิด 14 กุมภาพันธ์ 2496

สถานที่เกิด ตำบลบางแดน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี

ที่อยู่ปัจจุบัน 43/387 ถ.อ่อนนุช ตำบลราชาเทวะ อำเภอบางพลี
จังหวัดสมุทรปราการ

ประวัติการศึกษาและฝึกอบรม

พ.ศ. 2513 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.ศ 3) จากโรงเรียนจิตรจักษ์
อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี

พ.ศ. 2516 ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ) จาก
วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา

พ.ศ. 2518 ประกาศนียบัตรพิเศษมัธยม(พ.ม) จากกองส่งเสริม
วิริยฐานะ กรมการฝึกหัดครู

พ.ศ. 2520 การศึกษาบัณฑิต (กศ.บ.) ประวัติศาสตร์ มศว.บางแสน

พ.ศ. 2526 เข้ารับการอบรมเป็นวิทยากรผู้ให้การอบรมการศึกษาผู้ใหญ่
แบบเบ็ดเสร็จระดับ 3-4

พ.ศ. 2527 เข้ารับการสัมมนาและฝึกอบรม เรื่อง กลุ่มสร้างคุณภาพชีวิต
(กสค.)

พ.ศ. 2528 เข้ารับการอบรมเป็นวิทยากรผู้ให้การอบรมตามหลักสูตรครู
ประจำกลุ่มการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับ 3-4
ทางวิทยุและไปรษณีย์ พ.ศ. 2533

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ. 2517-2521 ครูจิตวาโรงเรียนบางกระดาน อำเภอบ้านสร้าง
จังหวัดปราจีนบุรี
- พ.ศ. 2521-2523 อาจารย์ 1 โรงเรียนวัดอินทราวม อำเภอบ้านสร้าง
จังหวัดปราจีนบุรี
- พ.ศ. 2523-2525 อาจารย์ 1 ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดร้อยเอ็ด .
- พ.ศ. 2525-2526 อาจารย์ 1 โรงเรียนฝึกฝนอาชีพเคลื่อนที่ 11
จังหวัดระยอง
- พ.ศ. 2526-2527 อาจารย์ 1 ช่วยราชการศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน
ภาคตะวันออก จังหวัดระยอง
- พ.ศ. 2527-2528 อาจารย์ 1 ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดระยอง
- พ.ศ. 2528-2529 อาจารย์ 1 ช่วยราชการศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน
จังหวัดฉะเชิงเทรา
- พ.ศ. 2531-2532 อาจารย์ 2 ช่วยราชการกองการเจ้าหน้าที่
กรมการศึกษาออกโรงเรียน
- พ.ศ. 2532-ปัจจุบัน บุคลากร 5 กองการเจ้าหน้าที่
กรมการศึกษาออกโรงเรียน

บทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด
ตามทัศนะของบุคลากรศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด

บทคัดย่อ
ของ
นายวิช ชลารักษ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการศึกษาผู้ใหญ่

กันยายน 2533

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ได้มีการปรับปรุงโครงสร้างการบริหาร บุคลากรขึ้นใหม่ ในปี พ.ศ. 2531 โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มงาน คือ กลุ่มงาน บริหาร กลุ่มงานวิชาการ และกลุ่มงานปฏิบัติการ และแต่ละกลุ่มงานได้แยกเป็น ฝ่ายต่าง ๆ ต่อไปอีก ทำให้บทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดแตกต่างไปจากเดิม

ปัญหาสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ก็เพื่อต้องการทราบว่า การปรับปรุงโครงสร้าง ใหม่นี้ มีความเหมาะสมหรือไม่เพียงใด โดยศึกษาจากทัศนะของบุคลากรของศูนย์ การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบจากการ เปลี่ยนแปลงนี้โดยตรง เพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานของ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย สุ่มมาจากบุคลากรของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดทั่วประเทศ โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป และเจ้าหน้าที่งานนิเทศติดตามผลและประเมินผล กลุ่มละ 60 คน รวมทั้งสิ้น 180 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามทัศนะเกี่ยวกับ บทบาทและโครงสร้างของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ข้อคำถามเป็นแบบ มาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ช่วงคะแนน แบ่งคำถามออกเป็น 3 กลุ่มงาน ตาม บทบาทและโครงสร้างใหม่ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด มีข้อคำถาม ทั้งสิ้น 35 ข้อ ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างทาง ไปรษณีย์ รวมทั้งสิ้น 180 ฉบับ ได้รับกลับคืนมาครบทุกฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การคำนวณค่าสถิติพื้นฐาน คือ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน หลังจากนั้นได้ทำการทดสอบความ แตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มด้วย F-test

ผลการศึกษา สรุปได้ดังนี้

1. ทัศนะของบุคลากรโดยทั่วไป เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมพบว่า ค่าเฉลี่ย ของทัศนะของบุคลากรทั้ง 3 ระดับ อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง คือ ไม่สามารถชี้ชัดได้ว่า

โครงสร้างใหม่ดีกว่าโครงสร้างเดิมหรือไม่ เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยจากข้อคำถามเป็นรายข้อสรุปได้ ดังนี้

1) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูง คือ เห็นว่ามีความเหมาะสม มี 10 ข้อ ในกลุ่มงานบริหารมี 4 ข้อ ได้แก่ ความคล่องตัวในการรับจ่ายเงิน ความคล่องตัวด้านงานสารบรรณ การใช้ประโยชน์ของอาคารเดิมที่ และกิจกรรมของศูนย์ฯได้รับความสนใจในกลุ่มงานวิชาการมี 2 ข้อ ได้แก่ ระบบงานทะเบียนนักศึกษาชั้น และการวางแผนงานมีประสิทธิภาพขึ้น ส่วนในกลุ่มงานปฏิบัติการมี 4 ข้อ ได้แก่ การให้บริการด้านวิทยุและโทรทัศน์ทำได้กว้างขวางขึ้น งานด้านผู้ประสานงานอำเภอมีความเหมาะสม จำนวนผู้รับบริการการศึกษาสายสามัญเพิ่มขึ้น และมีกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานอื่นมากขึ้น

2) ข้อที่ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง คือ ไม่แตกต่างไปจากโครงสร้างเดิม มี 24 ข้อ ในกลุ่มงานบริหารมี 7 ข้อ ได้แก่ การจัดสรรงานให้ฝ่ายต่าง ๆ การจัดกิจกรรมพิเศษร่วมกับหน่วยงานอื่น ความสะดวกในการใช้ยานพาหนะ ความเพียงพอด้านพัสดุ ครุภัณฑ์ การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น การแบ่งฝ่ายในกลุ่มงาน และการบริหารงานบุคคล ในกลุ่มงานวิชาการมี 10 ข้อ ได้แก่ ความยืดหยุ่นของระบบการวางแผน การติดตามผลและประเมินผล การเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวนของโครงการพิเศษ ความรวดเร็วในการรายงานผล การแบ่งสรรงานให้ฝ่ายต่าง ๆ การดำเนินงานในกิจกรรมแนะแนว ความเหมาะสมของการแบ่งฝ่าย ความสัมพันธ์ระหว่างงบประมาณกับโครงการ และความเพียงพอของข้อมูลสำหรับการวางแผน ส่วนในกลุ่มงานปฏิบัติการมี 7 ข้อ คือ ความคล่องตัวในการประสานงานกับกลุ่มงานอื่น การดำเนินงานด้านที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน จำนวนผู้รับบริการการศึกษาสายอาชีพ ระบบการจัดสื่อสิ่งพิมพ์ กิจกรรมการส่งเสริมคุณภาพชีวิต และความเหมาะสมของการแบ่งฝ่ายภายในกลุ่มงาน

3) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ คือ เห็นว่าไม่เหมาะสมมีเพียง 1 ข้อ ซึ่งอยู่ในกลุ่มงานบริหาร คือ มีจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอกับการทำงานแต่ละฝ่าย

2. เปรียบเทียบทักษะของบุคลากรแต่ละระดับ

1) เมื่อเปรียบเทียบทักษะของบุคลากรแต่ละระดับ พบว่าทักษะของกลุ่มผู้อำนวยการ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าของหัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป และของเจ้าหน้าที่งานนิเทศติดตามผลและประเมินผล ในกลุ่มงานบริหาร กลุ่มงานปฏิบัติการ และรวมทั้ง 3 กลุ่มงาน แต่ไม่พบความแตกต่างในกลุ่มงานวิชาการ

2) ในกลุ่มงานบริหาร พบว่าค่าเฉลี่ยของทักษะของผู้อำนวยการแตกต่างจากของเจ้าหน้าที่งานนิเทศติดตามผลและประเมินผล แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของทักษะของผู้อำนวยการกับเจ้าหน้าที่บริหารทั่วไป สำหรับในกลุ่มงานปฏิบัติการพบว่า ค่าเฉลี่ยของทักษะของผู้อำนวยการ แตกต่างจากของหัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป และของเจ้าหน้าที่งานนิเทศติดตามผลและประเมินผล เมื่อพิจารณาทั้ง 3 กลุ่มงาน พบว่า ค่าเฉลี่ยของทักษะของผู้อำนวยการแตกต่างจากของเจ้าหน้าที่งานนิเทศติดตามผลและประเมินผล แต่ไม่พบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของทักษะของผู้อำนวยการ กับของหัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป ส่วนในกลุ่มงานวิชาการไม่พบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในทักษะของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 ระดับ

ROLES AND ORGANIZATIONAL STRUCTURE OF THE PROVINCIAL
NONFORMAL EDUCATION CENTERS AS PERCEIVED.
BY THEIR PERSONNEL

AN ABSTRACT
BY
THAWACH CHALALUK

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Adult Education
at Srinakharinwirot University
September 1990

The Provincial Nonformal Education Centers had reorganized their structure in 1988, dividing the responsibilities into 3 areas; namely, administrative, technical and operational functions, each of which was subdivided into several smaller divisions. The roles of the Provincial Nonformal Education Centers were, as a result, different from before.

This research was attempted to survey the opinions of the staff of the Provincial Nonformal Education Centers toward the new roles. The findings would be beneficial in improving the operations of the Centers.

The sample consisted of 180 persons randomly selected from the Provincial Nonformal Education Centers throughout the country. These included 60 Directors, 60 Heads of Administration Division and 60 staff members in Supervision and Evaluation Divisions.

The instrument utilized in data collection was a Likert-scale questionnaire, consisting of 35 items requiring the respondents' opinions on all 3 areas of the Provincial Nonformal Education Centers' structural functions. The questionnaires were sent to the respondents by mail. The return rate was one hundred per cent.

In data analyses, the descriptive statistics was employed including the frequency distribution, percentage, mean and standard deviation. The F-test was also applied in

determining the difference of the means among the selected groups.

The findings were :

1. The Opinions of the Personnel. The opinions of the three groups of personnel were found to be at the moderate level, inconclusive if the new structure was better than the previous one. The means of their opinions could be summarized as follows :

1) Those which were rated "high" on the scales included 10 items, 4 of which were in the area of administrative function, 2 in technical and another 4 in operational functions respectively. They were budgetary efficiency, clerical work efficiency, utilization of building facilities, interesting activities of the Centers, student registration, improvement of planning, radio and television services, collaboration with local District offices, the increase of students in the general academic area, and cooperation with local agencies.

2) Those which were rated "moderate" on the scale (no difference from previous structure) included 24 items. Seven items were in administrative area; job classification, special activities, cooperations with other organizations, the convenience in using the Centers vehicles, the sufficiency of consumable materials/office equipment, cooperation with outside agencies, internal grouping, personnel management.

Ten items were in the technical area; the flexibility in planning, measurement and evaluation, collection of essential data, number of special projects, the efficiency in reporting, work allocation, guidance activities, suitability of departmentalization, budget allocations to various projects, sufficiency of data for effective planning. Seven items were in the operational area; the effectiveness in cooperating with outside agencies, care of village reading centers, number of students in vocational area, provision of printed matters activities enhancing quality of life, and suitability of internal work classification.

3) There was only 1 item rated "low" on the scale, It was, in administrative area, short of personnel in each division.

2. Comparison of the Personnel's Opinions.

1) It was found that the Directors' opinions were significantly higher than those of the Heads of The Administration Division and the Supervision and Evaluation staff, in the administrative, operational and the all 3 areas. No significant difference was found in the technical area.

2) The opinions of the Directors was significantly different from those of the Supervision and Evaluation staff in the administrative function but no difference was found between the opinions of Directors and the heads of the Administration Division. In the operational area, it was

revealed that the opinions of the Directors were, on the average, significantly different from those of the Heads of the Administration Division and the Supervision and Evaluation staff. When all the three areas of structure were considered, it was disclosed that the opinions of the Directors were, on the average, significantly different from those of the Supervision and Evaluation staff but no difference was found between the opinions of the Directors and the Heads of the Administration Division. In technical area, however, no significant difference was found among the opinions of the three groups of personnel.